

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA  
Z JĘZYKA POLSKIEGO  
DLA KLASY II GIMNAZJUM

### Zasady ogólne

- Na początku roku szkolnego uczniowie zostają poinformowani o zasadach PSO.
- Ocenianiu poddana jest wiedza ucznia, jego umiejętności oraz aktywność na zajęciach.
- Ocenia się rozmaite działania ucznia mające na celu wykształcenie umiejętności ponadprzedmiotowych określonych w *Podstawie programowej*, a realizowane przez: aktywność na lekcji, prace domowe, prowadzenie zeszytu przedmiotowego i zeszytu ćwiczeń, wypowiedzi ustne, pracę w grupie, prace dodatkowe- wykonanie projektu, plakatu, itp., sprawdziany (kartkówki) 20 min., prace klasowe.
- Wszystkie oceny są jawne.
- Każda ocena jest opatrzona ustnym lub pisemnym komentarzem nauczyciela.
- Komentarz zawiera informację dla ucznia o rodzaju popełnionych przez niego błędów oraz sposobie ich poprawy, a w przyszłości uniknięcia podobnych usterek.
- Wymagania edukacyjne są formułowane w oparciu o *Podstawę programową* oraz program nauczania *Świat w słowach i obrazach*.
- Stosuje się dwa poziomy wymagań: podstawowy i ponadpodstawowy.
- Wymagania ponadpodstawowe zawierają w sobie wymagania podstawowe. Aby zaliczyć poziom ponadpodstawowy, należy najpierw zaliczyć poziom podstawowy.
- Stosuje się sześciostopniową skalę ocen.
- Prace klasowe są obowiązkowe. Jeżeli uczeń z przyczyn losowych nie może pisać z całą klasą, to powinien to uczynić w terminie dwutygodniowym od powrotu do szkoły na dodatkowych zajęciach.
- Uczeń ma tylko raz prawo do poprawy. Ocena z poprawy jest ostateczna. Poprawiane mogą być tylko oceny niedostateczne, dopuszczające, dostateczne i dobre.
- Poprawa pracy klasowej odbywa się w terminie ustalonym przez nauczyciela, nie dłuższym jednak niż 2 tygodnie od oddania prac.
- Prace klasowe są zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem.
- Wszystkie prace klasowe uczeń musi poprawić, czyli dokonać analizy i korekty popełnionych błędów.
- Prace klasowe mogą być pisane na kartkach lub w specjalnych zeszytach. Nauczyciel umawia się co do tego na pierwszych zajęciach z uczniami.
- Pisemne prace domowe („wypracowania” różnego typu) mogą być zadawane z lekcji na lekcję.
- Na życzenie nauczyciela domowe prace pisemne mogą być wykonywane na kartkach opatrzonych podpisem i tematem pracy. Prace muszą być napisane w sposób czytelny i estetyczny.

- Pisemne prace domowe uczeń jest zobowiązany oddawać w ustalonym terminie. Jeśli praca nie zostanie oddana, skutkuje to oceną niedostateczną.
- Dwa razy w semestrze uczeń może na początku lekcji zgłosić brak pracy domowej lub nieprzygotowanie do zajęć. Nauczyciel zaznacza ten fakt w dzienniku.
- Za aktywność na zajęciach uczeń może być nagrodzony „plusem”. Pięć „plusów” daje ocenę bardzo dobrą.
- Za brak aktywności i celowe uchylanie się od pracy na lekcji lub pracy w grupie nad jakimś zadaniem uczeń może otrzymać „minus”. Pięć „minusów” daje ocenę niedostateczną.
- Zarówno „plusy” jak i „minusy” są zapisywane przez nauczyciela w notesie lub dzienniku.
- Obowiązkiem ucznia jest prowadzenie zeszytu przedmiotowego i przynoszenie go na każde zajęcia. Zeszyt można zmienić na nowy tylko za zgodą nauczyciela.
- Jeśli zadana była praca domowa w zeszycie, a uczeń zgłosi jego brak, jest to równoznaczne z nieodrobieniem zadania domowego.
- W razie udowodnienia uczniowi przez nauczyciela niesamodzielnosci pracy domowej (np. wypracowanie przepisane z Internetu) otrzymuje on ocenę niedostateczną.
- Wszystkie ocenione sprawdziany są przechowywane do końca roku szkolnego i mogą być udostępniane rodzicom w czasie konsultacji lub wywiadówek, lub w innym ustalonym terminie.
- Podstawa uzyskania przez ucznia oceny semestralnej jest posiadanie przynajmniej sześciu ocen cząstkowych, w tym trzech z prac pisemnych.
- W szczególnych przypadkach (np. długotrwała choroba ucznia) dopuszcza się indywidualne zasady oceniania uzgodnione między nauczycielem a uczniem i ewentualnie jego rodzicami, umożliwiające uzupełnienie przez ucznia powstałych zaległości.

### Umiejętności oceniane na lekcjach języka polskiego w klasie II:

<ul style="list-style-type: none"> <li>• <sup>1</sup>Czytanie różnych tekstów kultury (rozumianych jako wszelkie wytwory kultury materialnej i duchowej człowieka, podlegające odczytaniu i interpretacji, zwłaszcza teksty kultury należące do polskiego dziedzictwa kulturowego; w tym źródła historyczne)</li> </ul>	<b>Uczeń:</b>
	– czyta teksty kultury na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym
	– interpretuje teksty kultury, uwzględniając intencje nadawcy
	– odróżnia fakty od opinii, prawdę historyczną od fikcji
	– dostrzega perswazję, manipulację, wartościowanie
	– wyszukuje informacje zawarte w różnych tekstach kultury (w szczególności w tekstach literackich, publicystycznych, popularnonaukowych, aktach normatywnych, ilustracjach, mapach, tabelach, diagramach, wykresach, schematach)

<sup>1</sup> Źródło: *Informator o egzaminie gimnazjalnym w 2008 i 2009 roku*. Warszawa 2007 r.

	<p>– dostrzega Środki wyrazu typowe dla tekstów literackich, tekstów publicystycznych i określa ich funkcje</p> <p>– odnajduje i interpretuje związki przyczynowo-skutkowe</p> <p>– dostrzega i analizuje konteksty niezbędne do interpretacji tekstów kultury: historyczny, biograficzny, filozoficzny, religijny, literacki, plastyczny, muzyczny, regionalny</p> <p>– wyjaśnia zależności między różnymi rodzajami tekstów kultury (plastyką, muzyką, literaturą)</p> <p>– dostrzega wartości wpisane w teksty kultury</p>
<p>• <b>Tworzenie własnego tekstu (redagowanie określonych form wypowiedzi)</b></p>	<p><b>Uczeń:</b></p> <p>– buduje wypowiedzi poprawne pod względem językowym i stylistycznym w następujących formach:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakterystyka</li> <li>• opis przeżyć wewnętrznych</li> <li>• sprawozdanie</li> <li>• rozprawka</li> <li>• recenzja (książki, filmu, spektaklu teatralnego)</li> <li>• wywiad</li> </ul> <p>– posługuje się kategoriami i pojęciami swoistymi dla przedmiotów humanistycznych</p> <p>– tworzy teksty o charakterze informacyjnym lub perswazyjnym, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej</p> <p>– zna i stosuje zasady organizacji tekstu, tworzy tekst na zadany temat, spójny pod względem logicznym i składniowym</p> <p>– formułuje, porządkuje i wartościuje argumenty uzasadniające stanowisko własne lub cudze</p> <p>– analizuje, porównuje, porządkuje i syntetyzuje informacje zawarte w tekstach kultury</p> <p>– dokonuje celowych operacji na tekście: streszcza, rozwija, przekształca stylistycznie</p> <p>– wypowiada się na temat związków między kulturą rodzimą a innymi kręgami kulturowymi</p>

	– formułuje problemy, podaje sposoby ich rozwiązania, wyciąga wnioski, wypowiada się na temat sytuacji problemowej przedstawionej w tekstach kultury
• <b>Mówienie</b>	<b>Uczeń:</b> – formułuje następujące rodzaje wypowiedzi ustnych: <ul style="list-style-type: none"> <li>• opowiadanie twórcze i odtwórcze</li> <li>• przemówienie</li> </ul> – dba o spójność, poprawność językową i płynność wypowiedzi – stara się zainteresować sposobem mówienia
• <b>Przestrzeganie zasad ortograficznych</b>	<b>Uczeń:</b> – pisze poprawnie pod względem ortograficznym (w tym dyktanda), stosując w praktyce poznane zasady ortograficzne – korzysta ze słownika ortograficznego
• <b>Znajomość treści lektur obowiązkowych i uzupełniających</b>	<b>Uczeń:</b> – czyta lektury obowiązkowe i uzupełniające – wykazuje się znajomością treści i zagadnień zawartych w lekturach – bierze czynny udział w omawianiu utworów
• <b>Znajomość zagadnień z zakresu nauki o języku i frazeologii</b>	<b>Uczeń:</b> – wykorzystuje w praktyce wiedzę dotyczącą wybranych zagadnień z zakresu nauki o języku – wyjaśnia znaczenia wybranych związków frazeologicznych – stosuje w wypowiedziach wybrane związki frazeologiczne
• <b>Recytacja</b>	<b>Uczeń:</b> – wygłasza tekst (wiersz, fragment prozy) z pamięci – recytuje wyraźnie i wyraziście z zachowaniem zasad kultury żywego słowa
• <b>Rysunkowe (plastyczne) konkretyzacje utworów literackich</b>	<b>Uczeń:</b> – tworzy ilustracje do utworów, odzwierciedlając informacje podane w tekstach – dba o estetykę i oryginalność wykonanych prac plastycznych – stosuje różne techniki plastyczne
	<b>Uczeń:</b>

<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Wykonanie określonych projektów</b></li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– realizuje samodzielnie lub w zespole projekt związany z określonym zagadnieniem</li> <li>– dba o estetykę i oryginalność realizowanego projektu</li> <li>– stosuje różnorodne techniki i technologie</li> <li>– prezentuje wykonany projekt</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Realizacja zadań w grupie</b></li> </ul>	<b>Uczeń:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>– realizuje w grupie określone zadanie</li> <li>– prezentuje efekt, rezultat pracy grupy</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Przygotowanie inscenizacji</b></li> </ul>	<b>Uczeń:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>– bierze udział w przygotowaniu scenicznych prezentacji (fragmentów) poznanych utworów</li> <li>– projektuje i wykonuje dekoracje, stroje, rekwizyty</li> <li>– wciela się w rolę, biorąc udział w przedstawieniu</li> </ul>

#### Sposoby (zasady) oceniania poszczególnych umiejętności

<b>Umiejętności:</b>	<b>Sposób oceniania:</b>
– czytanie różnych tekstów kultury	<ul style="list-style-type: none"> <li>– omawianie, analiza przeczytanego tekstu na lekcji pod kierunkiem nauczyciela (ocena formułowana na podstawie zakresu kształcenia literackiego i kulturowego rozpisanego na poziomy wymagań – patrz*)</li> <li>– samodzielna praca z tekstem w formie testu, sprawdzianu itp. (zadania punktowane według kryteriów, punkty przeliczane na oceny, skala punktów i ocen podawana przed testem, sprawdzianem itp.)</li> </ul>
– tworzenie własnego tekstu (redagowanie określonych form wypowiedzi)	Patrz: <ul style="list-style-type: none"> <li>– kryteria oceny pisemnych form wypowiedzi (ćwiczeń redakcyjnych – domowych i klasowych)</li> </ul>
– mówienie	Patrz: <ul style="list-style-type: none"> <li>– kryteria oceny wypowiedzi ustnych:               <ul style="list-style-type: none"> <li>• opowiadania twórczego i odtwórczego</li> <li>• przemówienia</li> </ul> </li> </ul>
– przestrzeganie zasad ortograficznych	Patrz: <ul style="list-style-type: none"> <li>– zasady oceniania dyktand</li> </ul>
– znajomość treści lektur obowiązkowych i uzupełniających	Lektura obowiązkowa: <ul style="list-style-type: none"> <li>– sprawdziany ze znajomości treści lektur (zadania punktowane według określonych kryteriów, punkty przeliczane na oceny, skala</li> </ul>

	<p>punktów i ocen zapisana pod każdym sprawdzianem)</p> <p>Lektura uzupełniająca:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocena za notatki przygotowane przez ucznia, w razie wątpliwości – dodatkowe pytania z treści lektury</li> </ul>
– <b>znajomość zagadnień z zakresu nauki o języku, frazeologii</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– omawianie, analiza zagadnień z zakresu nauki o języku na lekcji pod kierunkiem nauczyciela (ocena formułowana na podstawie zakresu kształcenia językowego rozpisanego na poziomy wymagań – patrz**)</li> <li>– samodzielna analiza zagadnień z zakresu nauki o języku w formie testu, sprawdzianu itp. (zadania punktowane według kryteriów, punkty przeliczane na oceny, skala punktów i ocen podawana przed testem, sprawdzianem itp.)</li> </ul>
– <b>recytacja</b>	<p>Patrz:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– kryteria oceny recytacji</li> </ul>
– <b>rysunkowe (plastyczne) konkretyzacje utworów literackich</b>	<p>Patrz:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– kryteria oceny rysunkowych (plastycznych) konkretyzacji utworów</li> </ul>
– <b>realizacja określonych projektów</b>	<p>Patrz:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– kryteria oceny realizacji określonych projektów</li> </ul>
– <b>realizacja zadań w grupie</b>	<p>Patrz:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– kryteria oceny współpracy w grupie w związku z realizacją konkretnych zadań</li> </ul>
– <b>przygotowanie inscenizacji</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– kryteria oceny ustala każdorazowo nauczyciel (mając na uwadze przede wszystkim wkład pracy uczniów w przygotowanie przedstawienia) i podaje przed realizacją konkretnych inscenizacji</li> </ul>

\* **Zakres kształcenia literackiego i kulturowego rozpisany na poziomy wymagań: podstawowy i ponadpodstawowy.** Wymagania podstawowe są ważne dla dalszego uczenia się przedmiotu. Powinna poradzić sobie z nimi zdecydowana większość zespołu klasowego. W zależności od stopnia sprostania tym wymaganiom uczniowie otrzymują ocenę **dopuszczającą lub dostateczną**. Natomiast za opanowanie **umiejętności zapisanych jako ponadpodstawowe ocenę dobrą lub bardzo dobrą**. **Uwaga!** Po podjęciu pracy z konkretnym zespołem uczniów może się okazać konieczne dokonanie pewnych przesunięć w obrębie poziomów wymagań, aby dostosować je do rzeczywistej sytuacji edukacyjnej, z jaką nauczyciel będzie miał do czynienia w danej klasie.

	Poziom wymagań	
	Podstawowy P	Ponadpodstawowy PP
Teksty kultury	Ocena dopuszczająca i dostateczna	Ocena dobra i bardzo dobra
	Uczeń:	Uczeń:
<i>Początki świata, początki słowa</i>		
<i>Biblia – Stary Testament: Wygnanie z Raju</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat <i>Księgi Rodzaju</i> i <i>Księgi Wyjścia</i></li> <li>– czyta głośno</li> <li>– odpowiada na pytania, cytując odpowiednie fragmenty tekstu</li> <li>– omawia elementy świata przedstawionego</li> <li>– opowiada o przebiegu wydarzeń</li> <li>– podaje motywy działania bohaterów</li> <li>– dostrzega symbole w tekście</li> <li>– rozpoznaje styl biblijny</li> <li>– znajduje w tekście przykłady cech stylu biblijnego</li> <li>– dobiera określenia do podanych rzeczowników</li> <li>– zapoznaje się ze wskazówkami <i>Jak czytać „Biblię”?</i></li> <li>– redaguje streszczenie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– ocenia i komentuje motywy działania bohaterów</li> <li>– wyjaśnia sens opowieści</li> <li>– wyjaśnia znaczenie symboli występujących w tekście</li> <li>– wyjaśnia, czym cechuje się styl biblijny</li> <li>– podaje źródła inspiracji autorów ksiąg biblijnych, korzystając z wydawnictw encyklopedycznych</li> <li>– omawia wskazówki <i>Jak czytać „Biblię”?</i></li> </ul>
<i>Biblia – Stary Testament: Wędrowka do Ziemi Obiecanej</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno</li> <li>– odpowiada na pytania, cytując odpowiednie fragmenty tekstu</li> <li>– wymienia biblijne postacie i miejsca</li> <li>– zapisuje w punktach przebieg wędrowki, korzystając z mapki</li> <li>– opowiada o kolejnych etapach wędrowki</li> <li>– określa formę słów skierowanych do bohatera, wykorzystując podane słownictwo</li> <li>– odnajduje w tekście motywy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– dostrzega związki między kolejnymi etapami wędrowki</li> <li>– opowiada o kolejnych etapach wędrowki, łącząc opowiadanie z opisem miejsc i charakterystyką postaci</li> <li>– wyjaśnia symboliczne znaczenie motywów</li> <li>– wskazuje historyczny i kulturowy kontekst dzieła</li> <li>– uzasadnia własne zdanie</li> <li>– wyjaśnia znaczenie zwrotów</li> </ul>

		<p>i wyrażen wywodzących się z <i>Biblii</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– opracowuje fragment scenariusza w formie opowiadania</li> </ul>
<p><i>Biblia – Nowy Testament: Syn marnotrawny</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat <i>Ewangelii wg św. Łukasza</i></li> <li>– czyta głośno</li> <li>– rozpoznaje w utworze przypowieść</li> <li>– wylicza podstawowe cechy przypowieści</li> <li>– podaje informacje na temat czasu, miejsca i uczestników zdarzeń</li> <li>– opowiada o przebiegu wydarzeń</li> <li>– określa reakcję bohatera</li> <li>– nazywa cechy charakteru postaci</li> <li>– ogląda reprodukcję obrazu</li> <li>– porównuje elementy świata przedstawionego w tekście z obrazem</li> <li>– redaguje opis obrazu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– podaje tytuły znanych przypowieści</li> <li>– definiuje przypowieść</li> <li>– charakteryzuje i ocenia postacie</li> <li>– odczytuje ukryty sens przypowieści oraz jej wymowę</li> <li>– dostrzega uniwersalizm postaci i wydarzeń</li> <li>– formułuje prawdy ogólne wynikające z przypowieści</li> <li>– redaguje bardziej zrozumiałą wersję wypowiedzi bohatera</li> <li>– interpretuje kompozycję malarską</li> </ul>
<p><i>Myślę i decyduję – o argumentowaniu i rozprawce</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– używa pojęć: <i>teza, argument, wniosek</i></li> <li>– rozpoznaje rozprawkę wśród innych form wypowiedzi</li> <li>– rozróżnia tezę, argument, wniosek</li> <li>– formułuje tezę</li> <li>– gromadzi argumenty</li> <li>– stosuje słownictwo wprowadzające kolejne argumenty</li> <li>– gromadzi słownictwo wyrażające własne stanowisko</li> <li>– redaguje rozprawkę, stosując właściwy porządek treści</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>teza, argument, wniosek</i></li> <li>– wymienia cechy rozprawki jako formy wypowiedzi</li> <li>– wskazuje w cudzym tekście cechy rozprawki</li> <li>– gromadzi i selekcionuje argumenty</li> <li>– stosuje bogate słownictwo podkreślające własne stanowisko</li> <li>– redaguje rozprawkę, zachowując wszystkie cechy formy</li> </ul>
<p><i>Biblia – Nowy Testament: Hymn o miłości</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Pawła z Tarsu</li> <li>– uważnie słucha czytanego tekstu</li> <li>– określa tematykę tekstu</li> <li>– opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– konkretyzuje obrazy poetyckie</li> <li>– charakteryzuje uczucie miłości</li> </ul>



	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wylicza cechy miłości</li> <li>– dostrzega logiczną kompozycję tekstu</li> <li>– dzieli tekst na części kompozycyjne ze względu na różnice tematyczne</li> <li>– klasyfikuje utwór jako <i>hymn</i></li> <li>– wymienia cechy hymnu jako pieśni</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznaje i nazywa wartości</li> <li>– formułuje wnioski na podstawie analizy kompozycji tekstu</li> <li>– wyjaśnia celowość użycia wyliczeń</li> <li>– uzasadnia, że utwór jest hymnem</li> </ul>
Homer <i>Iliada</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>mit</i> i <i>mitologia</i></li> <li>– wymienia znane mity</li> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Homera i <i>Iliady</i></li> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem</li> <li>– odczytuje informacje z osi czasu</li> <li>– omawia elementy świata przedstawionego</li> <li>– zapisuje w punktach informacje o przebiegu wojny</li> <li>– nazywa cechy bohaterów</li> <li>– odnajduje w tekście motyw gniewu</li> <li>– proponuje inne rozwinięcie tytułu utworu</li> <li>– używa pojęć: <i>apostrofa</i>, <i>porównanie homeryckie</i>, <i>epos</i></li> <li>– odczytuje przykładowe apostrofy, porównania</li> <li>– ogląda reprodukcję obrazu, dzieląc się swoimi wrażeniami</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– opowiada o znanych bogach i bohaterach mitologicznych</li> <li>– zapisuje w punktach opinię bohatera</li> <li>– ocenia zachowanie bohaterów</li> <li>– redaguje artykuł hasłowy do encyklopedii</li> <li>– porównuje bohaterów utworu ze znanymi postaciami mitologicznymi oraz postaciami rycerzy</li> <li>– wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu gniewu</li> <li>– wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>apostrofa</i>, <i>porównanie homeryckie</i>, <i>epos</i></li> <li>– wyjaśnia sens apostrof i porównań</li> <li>– uzasadnia, że utwór jest eposem</li> <li>– interpretuje kompozycję malarską</li> </ul>
Homer <i>Odyseja</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat <i>Odysei</i></li> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem</li> <li>– omawia elementy świata przedstawionego</li> <li>– opowiada o przebiegu wyprawy</li> <li>– nazywa cechy bohaterów</li> <li>– odczytuje rozbudowane porównanie</li> <li>– wyjaśnia dosłowne znaczenie wyrazu <i>odyseja</i></li> <li>– odnajduje w tekście motyw</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– nazywa stany emocjonalne bohatera</li> <li>– wyjaśnia sens porównania</li> <li>– wyjaśnia uniwersalizm motywu podróży</li> <li>– wyjaśnia zróżnicowanie stylistyczne języka postaci i narratora</li> <li>– charakteryzuje narratora na podstawie jego wypowiedzi</li> <li>– uzasadnia, że utwór jest eposem</li> </ul>

	<p>podróży</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– gromadzi wyrazy bliskoznaczne</li> <li>– korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych</li> <li>– odróżnia tekst narratora od wypowiedzi postaci</li> <li>– wyjaśnia, czym charakteryzuje się <i>epos</i></li> <li>– redaguje opis przeżyć bohatera</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia tytuły poznanych eposów</li> <li>– redaguje rozbudowany opis przeżyć bohatera</li> </ul>
<p><i>O Królu Arturze i Rycerzach Okrągłego Stołu – Poszukiwanie świętego Graala. Przygody Pana Parsifala</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat króla Artura</li> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem</li> <li>– omawia elementy świata przedstawionego</li> <li>– uzupełnia podany niepełny plan wydarzeń</li> <li>– wyodrębnia etapy wędrówki</li> <li>– odnajduje w tekście motyw podróży</li> <li>– nazywa cechy bohaterów</li> <li>– ocenia postawę bohaterów</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegał <i>ideal rycerza</i></li> <li>– podsumowuje opowiedzianą historię</li> <li>– rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne</li> <li>– klasyfikuje utwór jako epos rycerski</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– redaguje plan najważniejszych wydarzeń</li> <li>– wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu podróży</li> <li>– porównuje podróż Parsifala z wędrówką wybranej postaci literackiej</li> <li>– dostrzega przerośnięte znaczenie elementów fantastycznych</li> <li>– wskazuje źródła motywów fantastycznych</li> <li>– oddziela prawdę historyczną od fikcji literackiej</li> <li>– sporządza kodeks postępowania rycerza</li> <li>– porównuje Rycerzy Okrągłego Stołu ze znanymi postaciami rycerzy obecnymi w literaturze</li> <li>– podaje cechy eposu rycerskiego</li> </ul>
<i>Świat w słowach odbity</i>		
<p><i>Słowa są zwierciadłem</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem, wybierając odpowiednie informacje</li> <li>– określa tematykę tekstu</li> <li>– odróżnia informację od opinii</li> <li>– cytuje wskazane informacje i opinie</li> <li>– posługuje się terminem <i>epika</i></li> <li>– wyjaśnia termin <i>literatura</i></li> <li>– podaje przykłady najstarszych zapisanych tekstów</li> <li>– używa pojęcia <i>konwencja</i></li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia różnicę między informacją a opinią</li> <li>– samodzielnie komentuje, wnioskuje</li> <li>– wskazuje źródła epiki jako rodzaju literackiego</li> <li>– wyjaśnia, na czym polega <i>konwencja realistyczna</i></li> <li>– podaje przyczyny powstawania mitów</li> <li>– kojarzy mity z początkami literatury</li> </ul>

	<p><i>realistyczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcie <i>mit</i></li> <li>– podaje przykłady mitów i ich bohaterów</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu zwierciadła (lustra)</li> <li>– wymienia tytuły utworów wykorzystujące motyw lustra</li> </ul>
Henryk Sienkiewicz <i>Krzyżacy</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Henryka Sienkiewicza</li> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem</li> <li>– opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych</li> <li>– określa czas i miejsce akcji</li> <li>– dzieli bohaterów na głównych, drugoplanowych i epizodycznych</li> <li>– charakteryzuje bohaterów</li> <li>– porządkuje wydarzenia składające się na fragment akcji powieści</li> <li>– wyróżnia i nazywa wątki utworu</li> <li>– odróżnia powieść historyczną od innych rodzajów powieści</li> <li>– podaje wyróżniki powieści historycznej</li> <li>– wskazuje w fabule przykłady podanych motywów</li> <li>– omawia ideał rycerza chrześcijańskiego</li> <li>– redaguje charakterystykę porównawczą</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przykłady zdarzeń budzących śmiech, lęk, współczucie</li> <li>– odróżnia postacie i wydarzenia historyczne od postaci i wydarzeń fikcyjnych</li> <li>– nazywa i wyjaśnia motywy działania bohaterów</li> <li>– redaguje plan ramowy najważniejszych wydarzeń</li> <li>– przyporządkowuje postacie do poszczególnych wątków</li> <li>– uzasadnia, że utwór jest powieścią historyczną</li> <li>– wypowiada się na temat przesłania utworu</li> <li>– wyjaśnia symboliczne znaczenie motywów</li> <li>– uzasadnia, że bohater jest przykładem ideału rycerskiego</li> <li>– porównuje bohatera z innymi literackimi postaciami rycerzy</li> <li>– redaguje rozprawkę</li> </ul>
<i>Świat w gabinecie luster, czyli o powieści</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem, wybierając odpowiednie informacje</li> <li>– posługuje się terminem <i>epika</i></li> <li>– odróżnia postać autora od narratora</li> <li>– używa pojęć: <i>narrator pierwszoosobowy, narrator trzecioosobowy</i></li> <li>– wymienia znane gatunki epickie</li> <li>– wymienia utwory będące poprzedniczkami powieści</li> <li>– podaje cechy powieści realistycznej</li> <li>– kwalifikuje podane powieści do</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje cechy utworów epickich</li> <li>– wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>narrator pierwszoosobowy, narrator trzecioosobowy</i></li> <li>– wyjaśnia pojęcie <i>fabuła</i></li> <li>– podaje wyróżniki wymienionych gatunków epickich</li> <li>– omawia utwory – poprzedniczki powieści</li> <li>– kwalifikuje podane powieści do odpowiednich odmian gatunkowych, uzasadniając decyzję</li> </ul>

	<p>odpowiednich odmian gatunkowych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozróżnia pojęcia: <i>literatura popularna, literatura wysoka</i></li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– formułuje definicję powieści</li> </ul>
<p>Joseph Conrad <i>Tajfun</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Josepha Conrada</li> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem</li> <li>– określa czas i miejsce wydarzeń</li> <li>– wypowiada się na temat bohaterów</li> <li>– opowiada o przebiegu wydarzeń</li> <li>– wyjaśnia poglądy bohatera</li> <li>– cytuje odpowiednie fragmenty tekstu</li> <li>– formułuje marynarską zasadę dotyczącą żeglowania w czasie sztormu, huraganu</li> <li>– odnajduje w tekście motywy marynistyczne</li> <li>– tworzy i opisuje schematyczną ilustrację (ujęcie filmowe)</li> <li>– opowiada na podstawie stworzonej ilustracji o swoich spostrzeżeniach, wrażeniach</li> <li>– redaguje tekst uzasadnienia nadania orderu bohaterowi</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie wyrażenia „Tamtą Stroną”</li> <li>– rozróżnia motywy marynistyczne</li> <li>– wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu morza i podróży</li> <li>– podaje przerośnięte znaczenia wyrazu podróż, uzupełniając schemat</li> <li>– porównuje losy, postawę, cechy bohaterów różnych utworów</li> <li>– porównuje sposób prowadzenia narracji w różnych utworach</li> <li>– redaguje kartkę z dziennika, wchodząc w rolę bohatera</li> </ul>
<p>Ernest Hemingway <i>Stary człowiek i morze</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Ernesta Hemingwaya</li> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem</li> <li>– opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych</li> <li>– określa tematykę i problematykę utworu</li> <li>– określa czas i miejsce akcji</li> <li>– wyróżnia bohaterów</li> <li>– nazywa cechy charakteru bohatera</li> <li>– opowiada o relacjach łączących bohaterów</li> <li>– opowiada o przebiegu wydarzeń</li> <li>– wyróżnia i nazywa wątki utworu</li> <li>– odnajduje w tekście motyw morza i podróży</li> <li>– omawia kompozycję utworu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje głównego bohatera, uzasadniając swe sądy</li> <li>– odczytuje ukryte znaczenia dotyczące postaci</li> <li>– wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu morza i podróży</li> <li>– podaje cechy opowiadania jako gatunku epickiego</li> <li>– nazywa etapy akcji</li> <li>– interpretuje tytuł</li> <li>– rozwija w kilku zdaniach wybraną sentencję</li> <li>– porównuje bohatera z postacią Syzyfa</li> <li>– porównuje losy bohaterów różnych utworów</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>– cytuje zdania o charakterze sentencji</li> <li>– redaguje dialog lub opowiadanie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– redaguje monolog wewnętrzny lub rozprawkę</li> </ul>
Aleksander Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Aleksandra Kamińskiego</li> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem</li> <li>– opowiada o swoich wrażeniach czytelnicy</li> <li>– określa tematykę i problematykę utworu</li> <li>– określa czas i miejsce akcji</li> <li>– dzieli bohaterów na głównych, drugoplanowych i epizodycznych</li> <li>– charakteryzuje bohaterów, wykorzystując zgromadzone fakty i opinie</li> <li>– układa wydarzenia w kolejności chronologicznej</li> <li>– dostrzega autentyczność postaci i wydarzeń</li> <li>– określa rodzaj narracji i typ narratora</li> <li>– odróżnia informację od komentarza</li> <li>– rozpoznaje przenośnie</li> <li>– odczytuje fragment wiersza, do którego nawiązuje tytuł powieści</li> <li>– rozpoznaje wartości</li> <li>– omawia kompozycję utworu</li> <li>– przedstawia własne zdanie na podany temat</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– formułuje opinię o książce</li> <li>– redaguje plan ramowy najważniejszych wydarzeń</li> <li>– wskazuje elementy biograficzne</li> <li>– wyjaśnia kontekst historyczny</li> <li>– uzasadnia, że utwór jest powieścią o charakterze biograficznym</li> <li>– charakteryzuje narratora</li> <li>– wyjaśnia sens przenośni</li> <li>– wyjaśnia sens tytułu</li> <li>– nazywa wartości</li> <li>– wyjaśnia, czemu służy luźna kompozycja utworu</li> <li>– przygotowuje mowę w formie krótkiej rozprawki, uzasadniając reprezentowane stanowisko</li> <li>– zapisuje wybrany fragment powieści w postaci scenopisu</li> </ul>
Jarosław Iwaszkiewicz <i>Ikar</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– nazywa cechy Ikar</li> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Jarosława Iwaszkiewicza</li> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem</li> <li>– określa czas i miejsce akcji</li> <li>– wyróżnia bohaterów</li> <li>– charakteryzuje bohatera</li> <li>– opowiada o przebiegu wydarzeń</li> <li>– określa rodzaj narracji i typ narratora</li> <li>– wyodrębnia z narracji relację, opisy, refleksje</li> <li>– wskazuje motyw mitologiczny</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– opowiada mit o Ikarze</li> <li>– opowiada o scenerii mitologicznego zdarzenia</li> <li>– opowiada o realiach okupacyjnej rzeczywistości</li> <li>– dzieli opowiadanie na dwie części, uzasadniając podział</li> <li>– charakteryzuje narratora</li> <li>– wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu Ikar</li> <li>– wyjaśnia sens tytułu</li> <li>– rozwija tytuł</li> <li>– wyjaśnia występujący</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>– ogląda obraz</li> <li>– dostrzega tematyczny związek obrazu i opowiadania</li> <li>– wskazuje motyw artysty</li> <li>– uzasadnia wybraną opinię</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>motyw artysty</li> <li>– interpretuje kompozycję malarską</li> <li>– porównuje zakres wykorzystania motywu Ikara na obrazie i w tekście</li> <li>– redaguje opis sytuacji</li> </ul>
Ida Fink <i>Drzazga</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Idy Fink</li> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem</li> <li>– opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych</li> <li>– określa czas i miejsce akcji</li> <li>– gromadzi informacje na temat bohaterów</li> <li>– cytuje fragmenty informujące o przeżyciach bohaterów</li> <li>– cytuje fragment odnoszący się do tytułu</li> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Holocaustu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– określa kontekst historyczny</li> <li>– nazywa przeżycia, uczucia bohaterów</li> <li>– porównuje nastrój, samopoczucie bohaterów</li> <li>– rekonstruuje i zapisuje chronologicznie wojenne przeżycia bohatera</li> <li>– wyjaśnia sens tytułu</li> <li>– nazywa motywy symboliczne występujące w opowiadaniu</li> <li>– wyjaśnia znaczenie ostatniego fragmentu opowiadania</li> <li>– wypowiada się na temat twórczości autorki opowiadania, odnosząc się do przytoczonych opinii</li> </ul>
<i>Świat jawy czy snu?</i>		
Jonathan Swift <i>Podróże Guliwera</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat autora i jego dzieła</li> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem</li> <li>– określa czas i miejsce wydarzeń</li> <li>– dzieli bohaterów na głównych i drugoplanowych</li> <li>– opowiada o wojennych obyczajach Europejczyków</li> <li>– odróżnia informacje od komentarza</li> <li>– cytuje fragment utworu w celu uzasadnienia wypowiedzi</li> <li>– określa rodzaj narracji i typ narratora</li> <li>– redaguje list lub ulotkę reklamową</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– opowiada o przebiegu wydarzeń</li> <li>– charakteryzuje narratora, uzasadniając wypowiedź</li> <li>– ocenia komentarz narratora dotyczący przyczyn wojen</li> <li>– wyraża opinię na temat świata przedstawionego utworu i jego niezwykłości</li> <li>– podaje przykłady archaizmów słownikowych i składniowych</li> <li>– redaguje pismo w imieniu wydawcy książek</li> </ul>
Sztuka patrzenia: Pieter Bruegel	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem, zapoznając się z informacjami na</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– określa czas i miejsce wydarzeń</li> </ul>

<i>Walka karnawału z postem</i>	temat autora i dzieła – ogląda fragment malowidła – wyodrębnia i nazywa główne postacie obrazu – wymienia elementy obrazu – wskazuje elementy obrazu przedstawiające motyw walki – wyjaśnia, na czym polega <i>przesada</i> , <i>kontrast</i> i <i>karykatura</i> – wyjaśnia sens obrazu, korzystając z informacji w podręczniku	– dostrzega alegoryczny charakter przedstawionych postaci – opisuje poszczególne elementy obrazu – wyjaśnia przenośne znaczenie poszczególnych elementów obrazu – wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu walki – wskazuje elementy przesady, kontrastu, karykatury – redaguje kilkudzaniową wypowiedź na temat obrazu
<i>Rzeczywistość w krzywym zwierciadle, czyli o poszukiwaniach sensu w bezsensie</i>	– czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście – określa tematykę przeczytanego tekstu – wypowiada się na temat tekstu – cytuje odpowiednie fragmenty tekstu – używa pojęcia <i>groteska</i>	– wyjaśnia, czym jest <i>groteska</i> – podaje przykłady tekstów kultury ukazujących świat w sposób groteskowy – wskazuje groteskowe reprodukcje dzieł plastycznych, uzasadniając wybór
<i>Sławomir Mrozek Baba</i>	– zapoznaje się z informacjami na temat Sławomira Mrożka – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych – określa rodzaj narracji i typ narratora – wyjaśnia różnicę między realizmem a groteską – wskazuje elementy groteskowe	– czyta głośno, dokonując interpretacji – charakteryzuje narratora na podstawie jego wypowiedzi – określa postawę narratora wobec świata – wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega absurd świata przedstawionego – odczytuje ideę utworu – uzasadnia swoje stanowisko – nazywa odmiany języka występujące w tekście – redaguje kilkudzaniową wypowiedź na temat opowiadania
<i>Nogi w kałamarzu, czyli o cechach groteski</i>	– czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście – używa pojęcia <i>groteska</i> – tworzy poprawne związki	– wyjaśnia, czym jest <i>groteska</i> – sporządza notatkę na temat cech groteski – określa cele, którym służy groteska jako konwencja

	wyrazowe ze słowem groteska i wyrazami pokrewnymi – wskazuje w podanych dziełach elementy groteski	literacka – wyjaśnia, na czym polega <i>groteska</i> w podanych dziełach – wyjaśnia funkcję pytań skierowanych do czytelnika w tekście artykułu – redaguje kilkudzaniową wypowiedź na temat wrażeń z lektury tekstów wykorzystujących groteskę
<i>Mój świat, moje życie</i>		
Juliusz Słowacki <i>Listy do matki</i>	– zapoznaje się z informacjami na temat Juliusza Słowackiego – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – wypowiada się na temat nadawcy – określa adresata – opowiada o tematyce listów – cytuje fragmenty ujawniające opinie poety – odróżnia list prywatny od oficjalnego – wskazuje poszczególne elementy kompozycyjne listu – rozróżnia różne odmiany listów – redaguje fragment biogramu	– czyta głośno, dokonując interpretacji – porównuje tematykę listów – formułuje wnioski z porównania – nazywa emocje i uczucia nadawcy – wyjaśnia, czym charakteryzują się poszczególne odmiany listów – redaguje charakterystykę częściową
Andrzej Bobkowski <i>Szkice piórkiem</i>	– zapoznaje się z informacjami na temat Andrzeja Bobkowskiego – czyta cicho ze zrozumieniem – określa czas i miejsce wydarzeń – opowiada o podróży bohaterów – odczytuje fragmenty opisujące wrażenia, stan ducha bohatera – odszukuje w tekście fragmenty różnych form wypowiedzi – odczytuje fragmenty ujawniające narratora – określa rodzaj narracji i typ narratora – używa pojęcia <i>dziennik</i> – odróżnia dziennik od innych form literackich – redaguje fragment dziennika	– określa kontekst historyczny – charakteryzuje narratora – odczytuje fragmenty o charakterze „złotej myśli” – odróżnia dziennik od innych tekstów o charakterze wspomnieniowym – definiuje pojęcie dziennika jako utworu literackiego – redaguje komentarz z elementami opisu i charakterystyki



<p>Miron Białoszewski <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Mirona Białoszewskiego</li> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem</li> <li>– opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych</li> <li>– określa czas i miejsce wydarzeń</li> <li>– wymienia bohaterów</li> <li>– określa rodzaj narracji i typ narratora</li> <li>– proponuje tytuły dla poszczególnych części tekstu</li> <li>– określa tematykę kolejnych części tekstu</li> <li>– rozpoznaje w tekście pamiętnik</li> <li>– wymienia cechy pamiętnika</li> <li>– dostrzega specyficzne cechy języka utworu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– określa kontekst historyczny</li> <li>– opowiada o przeżyciach i uczuciach bohaterów</li> <li>– określa sposoby dynamizowania opisu i narracji</li> <li>– wyjaśnia różnice między pamiętnikiem a dziennikiem</li> <li>– dostrzega ogólny sens utworu</li> <li>– charakteryzuje język utworu</li> <li>– porównuje literackie sposoby opowiadania</li> </ul>
<i>Świat między wersami</i>		
<p><i>Ludzie wiersze piszą, czyli o niezwykłej mowie „ja” lirycznego</i></p> <p><i>Jak czytać wiersze – ostatnia deska ratunku, czyli spojrzenie kogoś, kto „nic z tego nie rozumie”</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wypowiada się na temat swoich doświadczeń czytelniczych dotyczących poezji</li> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście</li> <li>– rozróżnia rodzaje literackie</li> <li>– odróżnia lirykę od epiki</li> <li>– łączy termin liryka z wyrażaniem uczuć i przeżyć</li> <li>– używa pojęcia <i>podmiot liryczny</i></li> <li>– rozróżnia lirykę bezpośrednią i pośrednią</li> <li>– rozróżnia i nazywa podstawowe środki języka poetyckiego</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje tytuły znanych/ulubionych wierszy</li> <li>– wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>podmiot liryczny</i></li> <li>– wskazuje podmiot liryczny w utworach</li> <li>– omawia związki i zależności między fikcyjnym i rzeczywistym nadawcą</li> <li>– rozróżnia postacie i układy rymów</li> <li>– wyjaśnia kreacyjny charakter języka poetyckiego</li> <li>– wyjaśnia rolę elementów języka poetyckiego</li> <li>– sporządza notatkę na temat języka poetyckiego</li> </ul>
<p>Jan Kochanowski <i>Tren V, Tren VII, Tren VIII</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Jana Kochanowskiego</li> <li>– uważnie słucha wzorcowej recytacji</li> <li>– opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych</li> <li>– nazywa bohaterkę liryczną</li> <li>– przedstawia bohaterkę na podstawie wypowiedzi poetyckiej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– wyodrębnia i omawia obrazy poetyckie</li> <li>– wyjaśnia, czym jest liryka bezpośrednia</li> <li>– wyjaśnia celowość użycia środków poetyckich</li> <li>– uzasadnia, że poznane teksty</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>– nazywa podmiot liryczny</li> <li>– określa relacje między bohaterką liryczną a podmiotem lirycznym</li> <li>– określa sytuację podmiotu lirycznego</li> <li>– wypowiada się na temat stanu ducha, nastroju podmiotu lirycznego</li> <li>– odróżnia lirykę bezpośrednią od pośredniej</li> <li>– wskazuje i nazywa środki poetyckie</li> <li>– używa pojęcia <i>tren</i></li> <li>– wylicza cechy trenu na podstawie definicji</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>są trenami</li> <li>– porównuje <i>Treny</i> Jana Kochanowskiego z wierszami Władysława Broniewskiego</li> <li>– przedstawia obrazy poetyckie w formie rysunku lub dzieła malarskiego</li> </ul>
Adam Mickiewicz <i>Niepewność</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Adama Mickiewicza</li> <li>– uważnie słucha wzorcowej recytacji</li> <li>– wskazuje i nazywa podmiot liryczny</li> <li>– formułuje dylemat podmiotu lirycznego</li> <li>– nazywa odczucia, stany ducha, emocje podmiotu lirycznego, korzystając z podanego słownictwa</li> <li>– odróżnia lirykę bezpośrednią od pośredniej</li> <li>– wskazuje i nazywa środki poetyckie</li> <li>– zabiera głos w dyskusji</li> <li>– przytacza argumenty</li> <li>– redaguje list z elementami opisu przeżyć i uczuć</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>liryka bezpośrednia</i></li> <li>– charakteryzuje język wiersza na podstawie zastosowanych środków poetyckich</li> <li>– omawia budowę wiersza</li> <li>– aktywnie uczestniczy w dyskusji</li> <li>– przytacza argumenty, wykorzystując cytaty</li> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>monolog wewnętrzny</i></li> <li>– redaguje monolog wewnętrzny z opisem przeżyć i uczuć</li> </ul>
Adam Mickiewicz <i>Żegluga</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– uważnie słucha wzorcowej recytacji</li> <li>– opowiada o sytuacji lirycznej</li> <li>– opisuje stan morza, cytując odpowiednie fragmenty tekstu</li> <li>– opisuje okręt, cytując odpowiednie fragmenty wiersza</li> <li>– charakteryzuje podmiot liryczny</li> <li>– odnajduje w tekście motyw</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– omawia zależności między światem zewnętrznym a wewnętrznym stanem podmiotu lirycznego</li> <li>– omawia językowe środki dynamizujące wypowiedź</li> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>liryka</i></li> </ul>

	<p>podróży</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– odróżnia lirykę bezpośrednią od pośredniej</li> </ul>	<p><i>bezpośrednia</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia znane motywy</li> <li>– wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu podróży</li> <li>– redaguje opis przeżyć w formie kartki z podróży</li> </ul>
<p>Juliusz Słowacki <i>Hymn</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– uważnie słucha wzorcowej recytacji</li> <li>– określa adresata wypowiedzi lirycznej</li> <li>– wskazuje wyrazy i formy gramatyczne ujawniające podmiot liryczny</li> <li>– nazywa uczucia, określa stan wewnętrzny i doznania podmiotu lirycznego</li> <li>– nazywa okoliczności i wskazuje przyczyny wywołujące przeżycia i odczucia podmiotu lirycznego</li> <li>– konkretyzuje i opisuje przestrzeń, zwracając uwagę na jej cechy</li> <li>– odróżnia poezję od prozy</li> <li>– podaje wyróżniki liryki jako rodzaju literackiego</li> <li>– odróżnia lirykę bezpośrednią od pośredniej</li> <li>– klasyfikuje utwór jako hymn</li> <li>– wylicza cechy gatunkowe hymnu</li> <li>– wskazuje w tekście cechy hymnu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– nazywa środki językowe ujawniające adresata wypowiedzi lirycznej</li> <li>– charakteryzuje Boga jako adresata wypowiedzi lirycznej</li> <li>– cytuje fragmenty przedstawiające stan psychiczny podmiotu lirycznego</li> <li>– wskazuje zależności między sytuacją liryczną a stanem wewnętrznym podmiotu lirycznego</li> <li>– wyjaśnia symboliczny charakter przestrzeni</li> <li>– analizuje budowę wersyfikacyjną wiersza</li> <li>– podaje przykłady utworów reprezentujące hymn jako gatunek</li> <li>– zestawia i porównuje utwory o charakterze hymnu</li> </ul>
<p>Juliusz Słowacki <i>Testament mój</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– uważnie słucha wzorcowej recytacji</li> <li>– określa formę utworu</li> <li>– określa adresata wypowiedzi lirycznej</li> <li>– cytuje fragmenty zawierające nakazy, prośby skierowane do adresatów</li> <li>– utożsamia podmiot liryczny z autorem tekstu</li> <li>– nazywa uczucia, stan duchowy autora</li> <li>– odczytuje fragmenty mówiące o życiu i twórczości autora</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– interpretuje nakazy, prośby skierowane do adresatów</li> <li>– zestawia informacje mówiące o życiu i twórczości zawarte w tekście z podstawowymi informacjami biograficznymi</li> <li>– komentuje wersy dotyczące życia bohatera</li> <li>– dostrzega metaforykę fragmentów mówiących o twórczości</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie słowa <i>testament</i></li> <li>– odczytuje fragmenty będące testamentem</li> <li>– zapisuje refleksje na wybrany temat</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia sens metafor</li> <li>– przedstawia portret człowieka i artysty wpisany w tekst</li> <li>– ocenia dokonania autora</li> <li>– wyjaśnia sens refleksji dotyczących wpływu twórczości poety na potomnych</li> </ul>
<p>Cyprian Norwid <i>Moja piosnka (II)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>piosenka</i></li> <li>– gromadzi synonimy wyrazu <i>piosenka</i></li> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Cypriana Norwida</li> <li>– uważnie słucha wzorcowej recytacji</li> <li>– opowiada o okolicznościach powstania utworu</li> <li>– opisuje na podstawie tekstu krajobraz oraz postawy mieszkańców</li> <li>– nazywa wartości kojarzone z opisywanym miejscem i jego mieszkańcami</li> <li>– określa nastrój</li> <li>– wymienia neologizmy</li> <li>– dostrzega związek tytułu utworu z jego formą</li> <li>– wymienia elementy wpływające na muzyczność utworu (refren, powtórzenia, rytm)</li> <li>– redaguje kilkuzdaniowy komentarz</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– przedstawia sytuację i stan wewnętrzny podmiotu lirycznego</li> <li>– wyjaśnia symbolikę zachowań ludzi</li> <li>– wyjaśnia sens obrazów poetyckich (interpretuje przenośnie)</li> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>neologizm</i></li> <li>– analizuje budowę słowotwórczą neologizmów</li> <li>– definiuje wymienione neologizmy</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób refren, powtórzenia, rytm wpływają na muzyczność wiersza</li> <li>– podaje przykłady utworów podobnych ze względu na nastrój i muzyczność</li> <li>– uzasadnia wybraną hipotezę interpretacyjną</li> <li>– porównuje wiersz z <i>Hymnem</i> Juliusza Słowackiego</li> </ul>
<p>Cyprian Norwid <i>Pielgrzym</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie wyrazu <i>pielgrzym</i></li> <li>– korzysta ze słownika języka polskiego</li> <li>– uważnie słucha wzorcowej recytacji</li> <li>– łączy podmiot liryczny z bohaterem lirycznym utworu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia różnice między pielgrzymem, podróżnikiem a wędrowcem</li> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– wymienia atrybuty pielgrzymy</li> <li>– podaje tytuły utworów, w</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wypowiada się na temat losu bohatera lirycznego, celu jego wędrówki</li> <li>– zaznacza graficznie kierunki wędrówki bohatera lirycznego</li> <li>– odnajduje w tekście motyw podróży</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>których występuje motyw podróży</li> <li>– wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu podróży</li> <li>– formułuje kilkuzdaniową refleksję</li> </ul>
Bolesław Leśmian <i>Urszula Kochanowska</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje skojarzenia do wyrazu niebo</li> <li>– wylicza określenia nieba zawarte we fragmentach <i>Pisma Świętego</i> i dokumentach Kościoła</li> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Bolesława Leśmiana</li> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– określa miejsce i czas prezentowanej w tekście sytuacji</li> <li>– opisuje przestrzeń nieba</li> <li>– wymienia i porządkuje zdarzenia wspomniane przez bohaterkę</li> <li>– nazywa uczucia, wrażenia i emocje bohaterki</li> <li>– podaje informacje na temat Boga</li> <li>– wymienia cechy i atrybuty składające się na boskość</li> <li>– odnajduje w tekście motyw Boga i nieba</li> <li>– formułuje hipotezę interpretacyjną, wykorzystując podane opinie</li> <li>– wskazuje narrację i dialog</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– przytacza powiedzenia i zwroty frazeologiczne zawierające pojęcie <i>niebo</i></li> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– porównuje obraz nieba ukazany w <i>Biblii</i> i w dokumentach Kościoła z obrazem nieba przedstawionym w wierszu</li> <li>– wyjaśnia powody zmienności emocji</li> <li>– na podstawie informacji przedstawiających postać Boga formułuje wnioski</li> <li>– wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu Boga i nieba</li> <li>– porównuje realizację tych samych motywów w dziełach literackich i plastycznych</li> <li>– wyjaśnia funkcję narracji i dialogu w liryce</li> </ul>
Julian Tuwim <i>Przy okrągłym stole</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Juliana Tuwima</li> <li>– wyjaśnia znaczenie słowa <i>retrospekcja</i></li> <li>– korzysta ze słownika języka polskiego</li> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– na podstawie form gramatycznych wyrazów określa nadawcę i adresata wypowiedzi lirycznej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– rozpoznaje retrospekcję i wyjaśnia, na czym ona polega</li> <li>– przedstawia okoliczności wspomnianych w wierszu zdarzeń</li> <li>– dostrzega muzyczność wiersza</li> <li>– przekształca tekst poetycki w tekst pisany prozą</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>– określa relacje łączące nadawcę i adresata</li> <li>– określa charakter wypowiedzi</li> <li>– podaje informacje na temat podmiotu lirycznego</li> <li>– podaje informacje na temat miejsca zdarzeń</li> <li>– rozpoznaje i nazywa stany uczuciowe</li> <li>– redaguje list/opowiadanie/fragment pamiętnika</li> </ul>	
<p>Julian Tuwim <i>Czereśnie</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych</li> <li>– określa sytuację liryczną</li> <li>– opisuje miejsce przedstawione w wierszu</li> <li>– cytuje fragmenty wiersza, które można by umieścić w dzienniku ogrodnika</li> <li>– rozpoznaje i nazywa stany uczuciowe podmiotu lirycznego</li> <li>– odczytuje fragmenty oddające wrażenia wzrokowe, słuchowe, ruchowe</li> <li>– podaje przykłady neologizmów</li> <li>– gromadzi materiał językowy do opisu obrazu</li> <li>– redaguje opis obrazu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– interpretuje poetycki opis</li> <li>– nazywa poetyckie środki odzwierciedlające wrażenia wzrokowe, słuchowe, ruchowe</li> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>neologizm</i></li> <li>– wyjaśnia znaczenia neologizmów</li> <li>– gromadzi materiał językowy do opisu zdjęcia lub ujęcia filmowego</li> <li>– redaguje opis zdjęcia lub ujęcia filmowego</li> </ul>
<p>Krzysztof Kamil Baczyński <i>Piosenka</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Krzysztofa Kamila Baczyńskiego</li> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych</li> <li>– podaje informacje na temat podmiotu lirycznego</li> <li>– określa czas i miejsce, którego dotyczą słowa wiersza</li> <li>– wymienia elementy tworzące obraz poetycki</li> <li>– oddziela elementy przedstawione wprost od przedstawionych w</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– podaje przyczyny powstania utworu</li> <li>– cytuje fragmenty ujawniające upływ czasu</li> <li>– nazywa cechy świata opisanego w wierszu</li> <li>– opisuje ilustrację, jaką można by stworzyć do wiersza</li> <li>– wyjaśnia funkcję epitetów i porównań</li> <li>– wyjaśnia znaczenia metafor</li> <li>– redaguje kilkudzaniową refleksję na temat znaczenia</li> </ul>

	<p>sposób przenośny</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznaje i nazywa stany uczuciowe</li> <li>– odczytuje epitety, porównania, metafory</li> <li>– odnajduje w tekście motyw wędrówki</li> </ul>	<p>motywu wędrówki</p>
<p>Krzysztof Kamil Baczyński <i>Lasem</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– określa temat utworu</li> <li>– wypowiada się na temat podmiotu lirycznego</li> <li>– ustala, z jakiej perspektywy podmiot liryczny ogląda świat</li> <li>– określa sytuację, w jakiej się znajduje podmiot liryczny</li> <li>– odczytuje metafory</li> <li>– nazywa stany uczuciowe</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– porównuje sytuację „wilka” i „psa”</li> <li>– odczytuje znaczenia metafor, wykorzystując je do przedstawienia podmiotu lirycznego i jego relacji ze światem, w którym żyje</li> <li>– wypowiada się na temat metaforycznego charakteru refleksji zawartej w wierszu</li> <li>– redaguje kilkudzianową refleksję na temat wiersza</li> </ul>
<p>Konstanty Ildefons Gałczyński <i>Rozmowa liryczna</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego</li> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– określa formę wiersza</li> <li>– określa temat rozmowy</li> <li>– nazywa relacje łączące osoby mówiące</li> <li>– dookreśla sytuację, w której toczy się rozmowa</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– wypowiada się na temat odpowiedzi, jakich udziela pytana osoba</li> <li>– podaje cechy tekstu, które czynią z niego utwór poetycki</li> <li>– wskazuje źródła liryzmu</li> <li>– porównuje dialog z dowolnej powieści z dialogiem tworzącym wiersz</li> </ul>
<p>Konstanty Ildefons Gałczyński <i>Pieśń III</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– cytuje fragmenty ujawniające podmiot liryczny</li> <li>– podaje informacje na temat podmiotu lirycznego</li> <li>– określa adresata wypowiedzi, cytując odpowiednie fragmenty tekstu</li> <li>– określa relacje łączące nadawcę i adresata</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>anafora</i> i <i>pytanie retoryczne</i></li> <li>– określa funkcję anafory i pytania retorycznego w poetyckiej wypowiedzi</li> <li>– wyjaśnia, czego dotyczą refleksje wywoływane poetycką wypowiedzią</li> <li>– analizuje język utworu</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>– nazywa dominujący element języka poetyckiej wypowiedzi</li> <li>– odczytuje anaforę i pytania retoryczne</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia elementy wiersza wpływające na jego muzyczność</li> <li>– wyjaśnia, do jakiego typu liryki należy wiersz</li> </ul>
<p>Czesław Miłosz <i>Który skrzywdziłeś</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Czesława Miłosza</li> <li>– czyta fragment <i>Ewangelii św. Mateusza</i></li> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– określa problematykę wiersza</li> <li>– nazywa formę, w jakiej wypowiada się podmiot liryczny</li> <li>– odczytuje zwroty pozwalające rozpoznać adresata</li> <li>– nazywa i charakteryzuje adresata</li> <li>– charakteryzuje otoczenie adresata wypowiedzi</li> <li>– charakteryzuje otoczenie nadawcy</li> <li>– ustala, czego dotyczy fragment o charakterze przestrogi</li> <li>– cytuje fragment wiersza dotyczący roli poety</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia sens fragmentu <i>Ewangelii św. Mateusza</i></li> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– określa kontekst historyczny</li> <li>– wyjaśnia, jak podmiot liryczny pojmuje rolę poety</li> <li>– odtwarza postawę moralną podmiotu lirycznego</li> <li>– rozwija wybrane sformułowanie</li> <li>– porównuje język wiersza z językiem fragmentu <i>Ewangelii</i> w celu wyciągnięcia wniosków</li> <li>– wyjaśnia, na jakiej podstawie wiersz można zaliczyć do tekstów lirycznych</li> </ul>
<p>Czesław Miłosz <i>Tak mało</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– określa problematykę wiersza</li> <li>– wyjaśnia, kto mógłby wypowiadać słowa wiersza</li> <li>– nazywa uczucia</li> <li>– wartościuje uczucia pozytywnie lub negatywnie</li> <li>– odczytuje fragmenty wiersza, które należy rozumieć metaforycznie</li> <li>– rozpoznaje i nazywa motywy kulturowe i mitologiczne</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– wyjaśnia sens podanego sformułowania</li> <li>– wyjaśnia, jaką ocenę świata i własnego losu prezentuje podmiot liryczny</li> <li>– wyjaśnia znaczenie motywów, korzystając z przypisów</li> <li>– wyjaśnia metaforyczny charakter przywołanych motywów</li> </ul>
<p>Tadeusz Różewicz <i>Jak dobrze</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Tadeusza Różewicza</li> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– wypowiada się na temat języka utworu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– określa kontekst historyczny</li> <li>– wyjaśnia, czy zwięzłość i prostota języka poetyckiego wpływają na wrażenia</li> </ul>



	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wprowadza do tekstu znaki interpunkcyjne</li> <li>– czyta głośno, odzwierciedlając wprowadzoną warstwę interpunkcyjną</li> <li>– określa sytuację podmiotu lirycznego</li> <li>– określa czas prezentowany w wierszu</li> <li>– cytuje fragmenty związane z dwiema kategoriami czasu</li> <li>– nazywa uczucia</li> <li>– zastępuje wyraz o znaczeniu ogólnym wyrazami bliskoznacznymi</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>odbiorcy tekstu</li> <li>– określa zasadę kompozycyjną strof wiersza</li> <li>– ustala relacje między terażniejszością a przeszłością</li> <li>– dookreśla życiowe doświadczenia podmiotu lirycznego związane z przeszłością i terażniejszością</li> </ul>
Tadeusz Różewicz <i>Prawa i obowiązki</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno (wyróżnie i wyraziście)</li> <li>– wprowadza do tekstu znaki interpunkcyjne</li> <li>– czyta głośno, odzwierciedlając wprowadzoną warstwę interpunkcyjną</li> <li>– wskazuje tematyczny związek obrazu i wiersza</li> <li>– wymienia elementy obrazu przywołane w tekście</li> <li>– cytuje fragmenty ujawniające podmiot liryczny</li> <li>– wybiera sformułowania określające postawę moralną podmiotu mówiącego</li> <li>– omawia różne postawy wobec tragedii Ikara</li> <li>– wskazuje granicę między częściami kompozycyjnymi tekstu</li> <li>– łączy z częściami kompozycyjnymi odpowiednie kategorie czasu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– wyjaśnia, czemu służy przywołanie obrazu w wierszu</li> <li>– określa punkt widzenia podmiotu lirycznego</li> <li>– charakteryzuje podmiot liryczny na podstawie fragmentów tekstu</li> <li>– porównuje części kompozycyjne, biorąc pod uwagę postawę podmiotu lirycznego</li> <li>– wypowiada się na temat różnych postaw człowieka wobec świata</li> <li>– wypowiada się na temat ewolucji postawy życiowej człowieka</li> <li>– analizuje język utworu</li> <li>– uzasadnia, że utwór jest poezją</li> <li>– redaguje kilkudzaniową refleksję na temat wiersza</li> </ul>
SZTUKA PATRZENIA: Marc Chagall <i>Upadek Ikara</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– ogląda obraz</li> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem, zapoznając się z informacjami na temat autora i dzieła</li> <li>– podaje informacje z tekstu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– informacje z tekstu dotyczące warstwy przedstawieniowej obrazu</li> <li>uzupełnia własnymi spostrzeżeniami</li> </ul>

	<p>dotyczące warstwy przedstawieniowej obrazu</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje informacje z tekstu dotyczące kompozycji obrazu</li> <li>– omawia sposób przedstawienia głównej postaci obrazu</li> <li>– nazywa motyw</li> <li>– redaguje kilkudzaniową wypowiedź na temat obrazu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– informacje z tekstu dotyczące kompozycji obrazu uzupełnia własnymi spostrzeżeniami</li> <li>– określa rolę głównych zasad kompozycyjnych w tworzeniu znaczeń obrazu</li> <li>– omawia malarskie środki prezentowania głównej postaci na obrazie (sylwetka, kształty, kolory)</li> <li>– wyjaśnia znaczenie motywu ikaryjskiego</li> <li>– wyjaśnia metaforyczny sens obrazu</li> <li>– porównuje motyw ikaryjski na obrazie Chagalla i Bruegla</li> </ul>
<p>Miron Białoszewski <i>Ach, gdyby, gdyby nawet piec zabrali</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– na podstawie notki biograficznej krótko charakteryzuje autora</li> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– odtwarza sytuację liryczną, nazywając jej etapy</li> <li>– przyporządkowuje etapom sytuacji stany emocjonalne</li> <li>– uzupełnia zdanie dotyczące postawy podmiotu lirycznego</li> <li>– wskazuje składniki porównania wykorzystanego w tekście</li> <li>– odczytuje fragment tekstu przedstawiający zabawy słowami</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– zestawia w tabeli negatywne i pozytywne aspekty sytuacji</li> <li>– wartościuje stany emocjonalne</li> <li>– charakteryzuje podmiot liryczny</li> <li>– przedstawia graficznie sytuację duchową podmiotu lirycznego</li> <li>– wypowiada się na temat przyszłości podmiotu lirycznego</li> <li>– wyjaśnia sens porównania</li> <li>– wyjaśnia sens tytułu</li> <li>– sporządza notatkę w postaci grafu oddającą interpretację utworu</li> </ul>
<p>Miron Białoszewski <i>Namuzowywanie</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych</li> <li>– opowiada o sytuacji lirycznej</li> <li>– nazywa sytuację emocjonalną</li> <li>– używa pojęcia <i>neologizm</i></li> <li>– odczytuje neologizmy z wiersza</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>neologizm</i></li> <li>– samodzielnie tworzy neologizmy</li> <li>– dokonuje analizy słowotwórczej neologizmów</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>– odczytuje znaczenie neologizmów</li> <li>– na podstawie odczytanego znaczenia neologizmów dostrzega autotematyzm wiersza</li> <li>– dostrzega żart poetycki</li> <li>– opracowuje w formie artykułu hasłowego znaczenie podanego wyrazu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, na czym polega <i>autotematyzm</i> w utworze</li> <li>– odróżnia neologizmy od neologizmów artystycznych</li> <li>– wyjaśnia funkcję żartu poetyckiego</li> </ul>
Jan Twardowski <i>O maluchach</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Jana Twardowskiego</li> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych</li> <li>– opowiada o sytuacji lirycznej</li> <li>– wymienia czynności maluchów</li> <li>– nazywa czynności dorosłych</li> <li>– używa pojęcia <i>paradoks</i></li> <li>– wskazuje w tekście <i>paradoks</i></li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– zastępuje wymienione czynności sformułowaniami o bardziej ogólnym znaczeniu</li> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>paradoks</i></li> <li>– wyjaśnia istotę paradoksu</li> <li>– określa związek między językiem wiersza, jego tematem i bohaterami</li> </ul>
Jan Twardowski <i>Sprawiedliwość</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie słowa <i>sprawiedliwość</i></li> <li>– podaje skojarzenia do wyrazu <i>sprawiedliwość</i></li> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– określa tematykę wypowiedzi podmiotu lirycznego</li> <li>– wskazuje w tekście elementy mowy</li> <li>– używa pojęcia <i>paradoks</i></li> <li>– wskazuje w tekście <i>paradoks</i></li> <li>– rozwija podane stwierdzenie</li> <li>– wskazuje w tekście elementy religijne</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– dzieli się swoimi refleksjami na temat sprawiedliwości</li> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– porównuje swoje refleksje o sprawiedliwości ze sformułowaniami na jej temat obecnymi w wierszu</li> <li>– wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>całość</i></li> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>paradoks</i></li> <li>– wyjaśnia istotę paradoksu</li> <li>– nazywa pozostałe elementy utworu</li> <li>– uzasadnia, że tekst jest utworem poetyckim</li> </ul>
Jan Twardowski <i>Zaufałem drodze</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– opowiada o sytuacji lirycznej</li> <li>– określa formę wiersza</li> <li>– odczytuje wyrazy, wersy, w których ujawnia się podmiot liryczny</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– wyjaśnia, na jakiej zasadzie zestawiono w wierszu „drogę wąską” i „autostradę”</li> <li>– wyjaśnia sens użytych w tekście frazeologizmów</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje informacje na temat podmiotu lirycznego</li> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>frazeologizm</i></li> <li>– odczytuje frazeologizmy z tekstu</li> <li>– odnajduje w tekście motywy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia celowość użycia frazeologizmów w wypowiedzi poetyckiej</li> <li>– wyjaśnia symboliczne znaczenie motywów</li> <li>– wykorzystuje symboliczne znaczenia motywów do odczytania refleksji wpisanych w teksty</li> </ul>
Zbigniew Herbert <i>O dwu nogach Pana Cogito</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Zbigniewa Herberta i sentencji filozoficznych</li> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– podaje informacje na temat podmiotu lirycznego</li> <li>– wyjaśnia znaczenie nazwy bohatera lirycznego</li> <li>– gromadzi przymiotniki i rzeczowniki nazywające cechy nóg</li> <li>– rozpoznaje i nazywa motywy wykorzystane w utworze</li> <li>– podaje przykłady związków frazeologicznych z wyrazem noga</li> <li>– wyjaśnia znaczenia podanych związków frazeologicznych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– na podstawie zgromadzonego słownictwa wypowiada się na temat przeszłości bohatera lirycznego</li> <li>– charakteryzuje bohatera lirycznego</li> <li>– wyjaśnia symboliczne znaczenia wskazanych motywów</li> <li>– wykorzystuje znaczenia motywów do przedstawienia osobowości bohatera lirycznego</li> <li>– proponuje własną wersję interpretacyjną motywu nóg</li> <li>– rozpoznaje i charakteryzuje różne postawy życiowe</li> <li>– rozpoznaje filozoficzny charakter utworu</li> <li>– redaguje wypowiedź w imieniu bohatera lirycznego</li> </ul>
Zbigniew Herbert <i>Kamyk</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie słowa <i>doskonałość</i></li> <li>– podaje skojarzenia do wyrazu <i>doskonałość</i></li> <li>– podaje synonimy wyrazu <i>doskonałość</i></li> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– nazywa bezpośredniego bohatera wiersza</li> <li>– cytuje fragmenty zawierające</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– dzieli się swoimi refleksjami na temat doskonałości</li> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– nazywa ukrytego bohatera wiersza</li> <li>– wyjaśnia metaforyczne znaczenie przytoczonych fragmentów</li> <li>– wyjaśnia istotę doskonałości kamienia</li> </ul>

	<p>opis wyglądu i cech kamienia</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia cechy składające się na doskonałość kamienia</li> <li>– redaguje kilkudzaniową refleksję na temat bohaterów</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje swoje refleksje o doskonałości ze sformułowaniami na jej temat obecnymi w wierszu</li> <li>– rozpoznaje filozoficzny charakter utworu</li> <li>– uogólnia refleksje dotyczące istoty człowieczeństwa</li> <li>– formułuje kilkudzaniową wypowiedź, nadając jej formę rozprawki</li> </ul>
<p>Zbigniew Herbert <i>Modlitwa Pana</i> <i>Cogito--Podróżnika</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– konkretyzuje bohatera lirycznego</li> <li>– wyjaśnia znaczenie nazwy bohatera lirycznego</li> <li>– charakteryzuje bohatera lirycznego</li> <li>– cytuje apostrofę</li> <li>– nazywa adresata wypowiedzi</li> <li>– określa charakter wiersza (modlitwa)</li> <li>– odczytuje zwroty i wyrażenia charakterystyczne dla modlitwy</li> <li>– wyodrębnia z tekstu wypowiedzi o charakterze podziękowania i prośby</li> <li>– wypisuje z tekstu nazwiska rzeczywistych postaci, nazwy miejscowości, budowli</li> <li>– odtwarza sytuacje związane z przywołanymi postaciami</li> <li>– cytuje fragmenty pozwalające określić stosunek podmiotu lirycznego do świata</li> <li>– rozpoznaje i nazywa motywy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– uzasadnia charakter wiersza (modlitwa)</li> <li>– podaje przykłady utworów o podobnym charakterze</li> <li>– uzasadnia niecodziennosc modlitwy zawartej w wierszu</li> <li>– konkretyzuje myślową zawartość podziękowań i prośb</li> <li>– określa stosunek podmiotu lirycznego do świata</li> <li>– omawia sposób wartościowania świata przez podmiot liryczny</li> <li>– wyjaśnia symboliczne znaczenia wskazanych motywów</li> <li>– porównuje postać pielgrzyma z wiersza Norwida z Panem Cogito</li> <li>– na podstawie poznanych wierszy redaguje notkę biograficzną o Panu Cogito</li> </ul>
<p><i>Jak skutecznie i uprzejmie uczestniczyć w dyskusji</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>dyskusja</i></li> <li>– formułuje zasady obowiązujące podczas dyskusji</li> <li>– przestrzega zasad kulturalnego uczestnictwa w dyskusji</li> <li>– zabiera głos w dyskusji</li> <li>– formułuje swoje stanowisko</li> <li>– popiera własne stanowisko</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– bierze czynny udział w dyskusji</li> <li>– notuje skrótowo głosy padające w dyskusji</li> <li>– nawiązuje do stanowiska innych dyskutantów</li> <li>– ocenia przebieg dyskusji</li> </ul>

	<p>argumentami</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– aktywnie słucha wypowiedzi uczestników dyskusji</li> <li>– używa zwrotów podkreślających własne stanowisko</li> </ul>	
<p><i>Prostota i pogodna mądrość – o czytaniu wierszy (nie tylko Wisławy Szymborskiej)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście</li> <li>– odróżnia świat realny od świata poezji</li> <li>– wylicza cechy poezji Wisławy Szymborskiej</li> <li>– używa terminu <i>kreacja</i></li> <li>– używa pojęć: <i>ironia, paradoks, puenta, aforyzm, antyteza</i></li> <li>– dostrzega ironiczny charakter wypowiedzi poetyckiej</li> <li>– wskazuje w tekście wypowiedzi o charakterze paradoksu, puenty</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje język poezji Wisławy Szymborskiej</li> <li>– wymienia reguły rządzące światem wykreowanym i wykorzystuje je do odczytywania znaczeń tekstu poetyckiego</li> <li>– wyjaśnia pojęcia: <i>ironia, paradoks, puenta, aforyzm, antyteza</i></li> <li>– odczytuje znaczenia tekstu poetyckiego wynikające z ironii jako kategorii estetycznej</li> <li>– komentuje znaczenia wynikające z wykorzystania paradoksu i puenty</li> </ul>
<p>Wisława Szymborska <i>Nic dwa razy</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Wisławy Szymborskiej</li> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– omawia tematykę utworu</li> <li>– nazywa podmiot liryczny</li> <li>– określa czas wypowiedzianych słów</li> <li>– dostrzega podobieństwo tekstu do wyводу naukowego</li> <li>– odczytuje fragmenty przedstawiające tezę, argumenty, podsumowanie</li> <li>– odczytuje porównania i paradoksy</li> <li>– cytuje fragmenty, które mogłyby zostać wpisane do pamiętnika jako aforyzmy</li> <li>– wyjaśnia znaczenia wybranych aforyzmów</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– wypowiada się na temat upływu czasu w poezji</li> <li>– odtwarza zawartość myślową argumentów i komentuje je</li> <li>– wyjaśnia znaczenia porównań i paradoksów</li> <li>– wyjaśnia celowość użycia porównań i paradoksów</li> <li>– wypowiada się na temat myśli wyrażonych aforyzmami</li> <li>– rozwija wybrany fragment wiersza w formie luźnych refleksji</li> <li>– podaje źródła muzyczności wiersza</li> <li>– zestawia zdania z wersami w celu wyciągnięcia wniosków</li> </ul>
<p>Wisława Szymborska <i>Muzeum</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– określa tematykę wiersza</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– proponuje nazwy dla</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapisuje w kolumnach kategorie zjawisk, o których mowa w wierszu („obecność”, „brak”)</li> <li>– wypisuje czasownikowe określenia dotyczące zjawisk z rubryki „obecność”</li> <li>– określa cechy wymienionych w tekście przedmiotów</li> <li>– nazywa środki poetyckie, za pomocą których zostały przedstawione przedmioty</li> <li>– wypowiada się na temat bohaterów lirycznych wiersza</li> <li>– odczytuje refleksję (myśl) zawartą w wierszu i zapisuje ją w formie kilkudzaniowej wypowiedzi</li> <li>– nazywa uczucia, emocje zawarte w tekście</li> </ul>	<p>elementów zapisanych w kolumnach</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– określa funkcję nazwanych środków poetyckich</li> <li>– uzasadnia filozoficzny charakter refleksji poetyckiej</li> <li>– formułuje wnioski interpretacyjne</li> <li>– formułuje zdanie w formie paradoksu wyrażające myśl wiersza</li> </ul>
<p>Wisława Szymborska <i>Cebula</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– nazywa bohaterów lirycznych wiersza</li> <li>– wypisuje określenia dotyczące bohaterów lirycznych</li> <li>– nazywa zasadę, według której zostali zestawieni bohaterowie</li> <li>– wskazuje paradoks</li> <li>– odczytuje neologizmy</li> <li>– dostrzega zjawisko ironii poetyckiej</li> <li>– traktując wiersz jako poetycki wykład, dopisuje do niego początek</li> <li>– opracowuje definicję wybranego pojęcia</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– formułuje uogólnienia związane z istotą obu bohaterów</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób podmiot liryczny wartościuje bohaterów</li> <li>– wyjaśnia myśl zawartą w paradoksie</li> <li>– wyjaśnia znaczenie i rolę neologizmów artystycznych</li> <li>– wyjaśnia, na czym polega <i>ironia poetycka</i></li> <li>– formułuje pisemnie hipotezę interpretacyjną, popierając ją argumentami</li> <li>– porównuje wiersz Szymborskiej z wierszem <i>Kamyk</i> Herberta</li> </ul>
<p>Edward Stachura <i>Życie to nie teatr</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Edwarda Stachury</li> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– określa sytuację liryczną</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– dostrzega konfrontację postaw życiowych</li> <li>– odtwarza argumenty</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapisuje dwa kluczowe dla wiersza pojęcia</li> <li>– wskazuje kontrast jako zasadę kompozycyjną utworu</li> <li>– nazywa bohaterów lirycznych</li> <li>– określa postawy wobec życia obu bohaterów</li> <li>– dobiera synonimy i skojarzenia do pojęć <i>życie</i> i <i>teatr</i></li> <li>– słucha muzycznej adaptacji tekstu</li> <li>– formułuje wrażenia dotyczące wysłuchanej muzycznej adaptacji tekstu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>prezentowane przez obu bohaterów</li> <li>– wartościuje przedstawione postawy życiowe</li> <li>– formułuje wniosek dotyczący życia i teatru, wynikający z porównania zebranych synonimów i skojarzeń</li> <li>– przygotowuje teatralną inscenizację wiersza</li> <li>– podaje źródła muzyczności wiersza</li> <li>– podaje propozycje dotyczące opracowania muzycznej wersji utworu</li> </ul>
Edward Stachura <i>Wędrowką życie jest człowieka</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście)</li> <li>– wypisuje z tekstu sentencje związane z życiem człowieka</li> <li>– rozpoznaje metaforę i porównania w sentencjach</li> <li>– wypisuje czasownikowe określenia życia człowieczego</li> <li>– wybiera sformułowania charakteryzujące życie opisane w piosence</li> <li>– rozpoznaje motyw podróży</li> <li>– wskazuje w tekście refren i wyjaśnia, co go wyróżnia</li> <li>– słucha muzycznej adaptacji tekstu</li> <li>– formułuje wrażenia dotyczące wysłuchanej muzycznej adaptacji tekstu</li> <li>– redaguje rozprawkę</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno, dokonując interpretacji</li> <li>– wyjaśnia znaczenie metafory i porównań</li> <li>– wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu podróży</li> <li>– wymienia utwory podejmujące temat życia jako wędrowki</li> <li>– porównuje utwory podejmujące temat życia jako wędrowki</li> <li>– wyjaśnia, co wpływa na muzyczność wiersza</li> <li>– charakteryzuje język utworu</li> <li>– projektuje okładkę płyty</li> </ul>
<i>Świat na scenie</i>		
<i>Groteska w teatrze, czyli świat na opak na scenie</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście</li> <li>– używa pojęcia <i>groteska</i></li> <li>– wypisuje z tekstu cechy groteski</li> <li>– wymienia nazwiska twórców dramatów wykorzystujących konwencję groteski</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcie <i>groteska</i></li> <li>– wyjaśnia, na czym polega i czemu służy <i>groteskowość</i> zaprezentowanych sytuacji</li> </ul>



	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznaje groteskę w podanych przykładach sytuacji</li> <li>– podaje przykłady sytuacji groteskowych</li> </ul>	
<p>Molier <i>Skąpiec</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Moliера</li> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem</li> <li>– opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych</li> <li>– określa czas i miejsce wydarzeń</li> <li>– wymienia bohaterów</li> <li>– określa relacje między bohaterami</li> <li>– wyodrębnia wątki</li> <li>– wypowiada się na temat zakończenia sztuki</li> <li>– określa główną myśl utworu</li> <li>– rozpoznaje w utworze dramat</li> <li>– wylicza cechy dramatu</li> <li>– odróżnia komedię od innych gatunków dramatycznych</li> <li>– wylicza cechy komedii</li> <li>– podaje przykłady komicznych sytuacji, postaci, wypowiedzi</li> <li>– używa pojęć: <i>intryga, farsa</i></li> <li>– wskazuje intrygę</li> <li>– dostrzega groteskowość prezentowanego świata</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przykłady sytuacji ujawniające charakter bohaterów</li> <li>– charakteryzuje bohaterów</li> <li>– streszcza wątki</li> <li>– wyodrębnia etapy akcji</li> <li>– wyjaśnia okoliczności sytuacji, w której klientem ojca okazuje się syn</li> <li>– wyjaśnia wymowę utworu</li> <li>– omawia cechy dramatu i komedii z podkreśleniem cech rodzajowych i gatunkowych</li> <li>– wyjaśnia, z czego wynika komizm we wskazanych przykładach</li> <li>– wyjaśnia rolę różnych odmian komizmu</li> <li>– wyjaśnia pojęcia: <i>intryga, farsa</i></li> <li>– wyjaśnia rolę intrygi</li> <li>– wyjaśnia rolę elementów groteski w utworze</li> </ul>
<p>Konstanty Ildefons Gałczyński Teatrzyk „Zielona Gęś”: <i>Śmierć w kawiarni,</i> <i>Dziwny krawiec</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– słucha czytania</li> <li>– opowiada o swoich wrażeniach, odczuciach po wysłuchaniu tekstów</li> <li>– wybiera stwierdzenia charakteryzujące poznane miniatury, uzasadniając trafność wyboru</li> <li>– wymienia dostrzeżone w tekście cechy utworu dramatycznego</li> <li>– określa tekst jako miniaturę dramatyczną</li> <li>– rozpoznaje elementy groteski</li> <li>– włącza się w przygotowanie inscenizacji tekstu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) z podziałem na role</li> <li>– wymienia elementy świata przedstawionego oraz elementy języka, które wywołały określone uczucia</li> <li>– porównuje formalne cechy utworu z poznanymi dramatami w celu wyciągnięcia wniosków</li> <li>– wyjaśnia, czym charakteryzuje się groteskowa miniatura dramatyczna</li> <li>– aktywnie uczestniczy w inscenizacji tekstu</li> </ul>

<p>Sławomir Mrożek <i>Na pełnym morzu</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem</li> <li>– opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych</li> <li>– określa tematykę utworu</li> <li>– określa elementy świata przedstawionego</li> <li>– odczytuje fragmenty pozwalające scharakteryzować bohaterów</li> <li>– określa cel działania każdej postaci</li> <li>– formułuje wypowiedzi w imieniu bohaterów</li> <li>– używa pojęcia <i>manipulacja językowa</i></li> <li>– wskazuje bohatera, który uprawia manipulację językową</li> <li>– podaje ogólną propozycję inscenizacji utworu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia zaskakujące elementy świata przedstawionego</li> <li>– określa charakter świata przedstawionego</li> <li>– analizuje język bohaterów</li> <li>– charakteryzuje bohaterów i na tej podstawie formułuje problem utworu</li> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>manipulacja językowa</i></li> <li>– wyjaśnia, na czym polega <i>manipulacja językowa</i> uprawiana przez jednego z bohaterów</li> <li>– wyjaśnia, czy utwór można uznać za komedię</li> <li>– ustosunkowuje się do opinii na temat postaci z dramatów Mrożka</li> <li>– przeprowadza wywiady z bohaterami utworu</li> <li>– przedstawia dokładny projekt inscenizacji utworu</li> </ul>
<p>Roman Pawłowski <i>Tupet i talent</i> (recenzja)</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem</li> <li>– rozpoznaje w tekście recenzję</li> <li>– wyodrębnia części kompozycyjne recenzji</li> <li>– określa zawartość tematyczną kolejnych części</li> <li>– odczytuje z tekstu słownictwo oceniające i wartościujące</li> <li>– określa charakter prezentowanej w tekście oceny</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czego dotyczy odczytane słownictwo</li> <li>– uzupełnia podane słownictwo własnymi propozycjami</li> </ul>
<p><i>Przybyłem, zobaczyłem, oceniłem i ... napisałem recenzję</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– odróżnia recenzję od innych form wypowiedzi</li> <li>– czyta przykładowe recenzje</li> <li>– wyodrębnia części kompozycyjne recenzji</li> <li>– określa zawartość tematyczną kolejnych części</li> <li>– wybiera elementy dzieła podlegające ocenie</li> <li>– sporządza listę tematów, którymi</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia elementy, których nie musi zawierać recenzja</li> <li>– wymienia cechy recenzji i powinności recenzenta</li> <li>– nazywa odmiany języka, jakimi posługują się recenzenci</li> <li>– układa plan, gromadzi słownictwo</li> <li>– redaguje recenzję,</li> </ul>

	<p>zajmują się autorzy recenzji</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– na podstawie podanego planu redaguje recenzję, stosując wyrazy oceniające i środki językowe uwypuklające własną opinię</li> </ul>	<p>zachowując wszystkie cechy formy wypowiedzi i stosując bogate słownictwo oceniające i wartościujące</p>
<i>Świat na ekranie</i>		
<p><i>Film, czyli świat przedstawiony skondensowany. O gatunkach filmowych</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście</li> <li>– używa pojęcia <i>gatunek filmowy</i></li> <li>– rozróżnia gatunki filmowe: <i>melodramat, western, komedia, film science fiction, horror, film sensacyjny</i></li> <li>– opisuje wygląd postaci melodramatu na podstawie fotosów</li> <li>– wymienia tytuły znanych melodramatów</li> <li>– wymienia charakterystyczne cechy wyglądu bohaterów westernowych</li> <li>– opisuje wygląd postaci komediowych przedstawionych na zdjęciach</li> <li>– proponuje dodatkowe określenia przymiotnikowe dla komedii</li> <li>– wymienia cechy filmu fantasy</li> <li>– określa tematykę filmów grozy</li> <li>– układa listę miejsc, w których rozgrywa się akcja horrorów</li> <li>– nazywa odmiany filmu sensacyjnego związane z przedmiotem jego zainteresowań</li> <li>– wymienia elementy poszczególnych gatunków mogące występować w jednym filmie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>gatunek filmowy</i></li> <li>– wypowiada się na temat ulubionych gatunków filmowych</li> <li>– wymienia cechy wyróżnionych gatunków filmowych</li> <li>– przygotowuje szkic scenariusza melodramatu</li> <li>– opisuje postacie i scenerię westernów</li> <li>– wymienia podobieństwa między westernem a baśnią i opowieścią rycerską</li> <li>– podaje cechy świata komedii</li> <li>– projektuje komiczne sytuacje</li> <li>– wypowiada się na temat znaczenia motywu spotkania z Obcymi obecnego w filmach fantastycznonaukowych</li> <li>– porządkuje wzajemne relacje między zasadniczymi motywami obecnymi w filmach fantastycznonaukowych</li> <li>– podaje przykłady utworów literackich zawierające sceny grozy</li> <li>– konkretyzuje lęki i zagrożenia, które są przedstawiane w horrorach</li> <li>– podaje przykłady filmów łączące w sobie elementy kilku gatunków</li> </ul>
<p><i>Montaż, czyli zagęszczenie filmowego świata</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia różnice między różnymi typami montażu</li> <li>– wymienia efekty osiągnięte</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>– używa pojęcia <i>plan filmowy</i></li> <li>– wymienia rodzaje planów filmowych</li> <li>– wyjaśnia różnice między rodzajami planów filmowych</li> <li>– wyjaśnia, na czym polega <i>montaż filmowy</i></li> <li>– wymienia różne typy montażu filmowego</li> <li>– wyjaśnia, czym są <i>sekwencje zagęszczone</i></li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>dzięki montażowi</li> <li>– dobiera rodzaje montażu do projektowanych ujęć filmowych</li> <li>– sporządza fragment scenopisu kilku ujęć filmowych</li> <li>– wymienia gatunki filmu, w których najczęściej wykorzystywany jest montaż równoległy</li> <li>– przedstawia fragment fabuły nieistniejącego filmu, który uzasadniałby użycie sekwencji zagęszczonych</li> </ul>
Grażyna Arata <i>Zakochany Molier</i> (recenzja)	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem</li> <li>– rozpoznaje w tekście recenzję</li> <li>– wyodrębnia części kompozycyjne</li> <li>– określa zawartość tematyczną kolejnych części</li> <li>– wymienia elementy, które podlegają ocenie</li> <li>– wypisuje słownictwo oceniające</li> <li>– określa charakter prezentowanej w tekście oceny</li> <li>– cytuje zdanie będące wyrazem niepewności, przypuszczenia, głośnego myślenia</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wybiera określenia nazywające formy wypowiedzi zastosowane w recenzji</li> <li>– potwierdza słuszność wyboru, cytując fragmenty tekstu</li> <li>– charakteryzuje język recenzji</li> </ul>
Jerzy Stuhr <i>Słuchać innego</i> (wywiad)	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Jerzego Stuhra</li> <li>– słucha czytania</li> <li>– określa, czego dotyczą pytania wywiadu</li> <li>– na podstawie analizy treści pytań uogólnia temat wywiadu</li> <li>– wydobywa z tekstu i podaje informacje dotyczące bohatera wywiadu</li> <li>– cytuje fragmenty dotyczące istoty aktorstwa</li> <li>– formułuje pytanie, które chciałby zadać aktorowi</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta głośno z podziałem na role</li> <li>– opowiada o znanych rolach filmowych bohatera wywiadu</li> <li>– analizuje warstwę językową pytań w celu wyciągnięcia wniosków</li> <li>– cytuje fragmenty zawierające prawdy o charakterze uniwersalnym</li> <li>– komentuje cytaty i na ich podstawie redaguje wskazówki życiowe</li> <li>– wypowiada się na temat istoty aktorstwa</li> </ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia podobieństwa i różnice między aktorstwem teatralnym i filmowym</li> <li>– rozwija podaną myśl</li> </ul>
<i>Sztuka pytania i słuchania, czyli jak przeprowadzić wywiad</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym jest wywiad</li> <li>– czyta przykładowe wywiady</li> <li>– omawia konstrukcję wywiadu</li> <li>– wymienia cele przeprowadzania wywiadu</li> <li>– odgaduje cel przeprowadzenia wywiadów na podstawie tytułów</li> <li>– używa pojęć: <i>banal</i>, <i>stereotyp</i></li> <li>– oddziela oryginalne pytania od stereotypowych</li> <li>– wymienia osoby, z którymi chciałby przeprowadzić wywiad, uzasadniając swój wybór</li> <li>– redaguje pytania, które chciałby zadać wybranej przez siebie osobie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– klasyfikuje wywiad jako formę dziennikarską</li> <li>– odróżnia wywiad od innych form dziennikarskich</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób dziennikarz powinien przygotować się do wywiadu</li> <li>– wyjaśnia pojęcie <i>banal</i> i <i>stereotyp</i></li> <li>– preredagowuje pytania stereotypowe tak, aby nabrały oryginalności</li> <li>– proponuje oryginalne pytanie rozpoczynające wywiad</li> <li>– wyjaśnia, na czym polega <i>autoryzacja</i> i co ją poprzedza</li> <li>– przygotowuje wywiad (z osobą publiczną lub fikcyjną)</li> </ul>
<i>W świecie kultury popularnej</i>		
<i>Rozmowy o radiu</i> (Romana Bobrowska, Andrzej Sikorowski, Jerzy Madeyski)	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Romany Bobrowskiej, Andrzeja Sikorowskiego, Jerzego Madeyskiego</li> <li>– słucha czytania</li> <li>– uogólnia temat tekstu</li> <li>– wyjaśnia, na czym polega specyfika przekazu radiowego</li> <li>– wynotowuje sformułowania na temat radia, z którymi się zgadza</li> <li>– cytuje opinie rozmówców dotyczące możliwości, jakie stwarza radio w kontaktach z odbiorcą</li> <li>– wyjaśnia, na czym polega wg Romany Bobrowskiej wyższość radia nad telewizją</li> <li>– wymienia medium, które Andrzej Sikorowski uważa za bardziej wymagające dla</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wypowiada się na temat roli radia w swoim życiu</li> <li>– opowiada o swoich ulubionych audycjach radiowych</li> <li>– wymienia znanych twórców radiowych</li> <li>– czyta głośno z podziałem na role</li> <li>– komentuje opinie rozmówców, prezentując własne zdanie</li> <li>– cytuje z wypowiedzi Jerzego Madeyskiego zdanie, z którym zgodziłaby się bohaterka pierwszego wywiadu</li> </ul>

	dziennikarzy	
Roman Włodek <i>Radio: przewodnik czy kumpel?</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zapoznaje się z informacjami na temat Romana Włodka</li> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście</li> <li>– cytuje fragmenty zawierające opinię autora na temat zmian, które zaszły w radiu</li> <li>– wymienia nazwy różnych form radiowych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, na czym, wg autora, polegają zmiany we współczesnym radiu</li> <li>– prezentuje własną opinię na temat współczesnego radia, zawierającą odpowiedź na pytanie zawarte w tytule artykułu</li> <li>– wskazuje różnice między poszczególnymi formami radiowymi</li> <li>– redaguje artykuł na temat swojej wizji przyszłości radia</li> </ul>
<i>Królowie domowego ekranu, czyli o telegatunkach. Czym jest kultura popularna?</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście</li> <li>– używa pojęć: <i>kultura masowa, kultura popularna, kicz</i></li> <li>– wymienia przekązniki kultury masowej</li> <li>– wymienia formy i dziedziny twórczości należące do sfery kultury masowej</li> <li>– wymienia cechy typowe dla utworu reprezentującego kulturę popularną</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>kultura popularna, kicz</i></li> <li>– ocenia i wartościuje wytwory kultury popularnej</li> <li>– podaje przykłady programów telewizyjnych, które można uznać za kicz</li> </ul>
<i>Wideoklip, czyli patrz, słuchaj i ... nie przestawaj</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście</li> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>teledysk</i></li> <li>– omawia związki teledysku z filmem</li> <li>– wyjaśnia znaczenie wyrazów: <i>stylizacja, hybryda</i></li> <li>– prezentuje swoje stanowisko na temat teledysków, popierając je argumentami</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– określa relacje między muzyką a filmem</li> <li>– wyodrębnia elementy różnych gatunków filmowych ze znanych wideoklipów</li> <li>– podaje przykłady środków języka filmu w teledysku</li> <li>– określa funkcję środków języka filmu w teledysku</li> <li>– wyjaśnia, na czym polega i czemu służy stylizacja w teledyskach</li> <li>– redaguje tekst rozprawki lub przemówienia</li> </ul>
<i>Życie w odcinkach (o „mydlanych operach” i telenowelach)</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– używa pojęcia <i>telenowela</i></li> <li>– wymienia tytuły znanych telenowel</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>telenowela</i></li> <li>– podaje przyczyny</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście</li> <li>– wymienia charakterystyczne cechy telenoweli</li> <li>– uzupełnia podane stwierdzenie wybranym sformułowaniem, uzasadniając swój wybór</li> </ul>	<p>popularności telenowel</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– układa dialog między postaciami z kadru telenoweli</li> </ul>
<i>Sitcomy, czyli dlaczego ktoś się za mnie śmieje?</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– używa pojęcia <i>sitcom</i></li> <li>– wymienia tytuły znanych sitcomów</li> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście</li> <li>– zabiera głos w dyskusji na temat sitcomów, stosując słownictwo oceniające</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>sitcom</i></li> <li>– omawia odstępstwa od reguł realizmu w znanych serialach typu <i>sitcom</i></li> <li>– wypowiada się na temat roli śmiechu dochodzącego z za kadru</li> <li>– bierze aktywny udział w dyskusji na temat sitcomów</li> </ul>
<i>Reality show, czyli wszystko na sprzedaż</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– używa pojęcia <i>reality show</i></li> <li>– wymienia tytuły znanych programów utrzymanych w konwencji reality show</li> <li>– czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście</li> <li>– wymienia charakterystyczne cechy reality show</li> <li>– wymienia rodzaje negatywnego oddziaływania dostrzeżone w produkcjach typu reality show</li> <li>– przedstawia swoją opinię na temat reality show w formie kilkudzaniowej refleksji</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>reality show</i></li> <li>– wyjaśnia, na czym polega kreacja w reality show</li> <li>– wymienia wartości, jakie dostrzega w produkcjach typu reality show</li> <li>– wymienia różnice między reality show a filmem dokumentalnym</li> <li>– przedstawia swoją opinię na temat reality show w formie rozprawki</li> </ul>
<i>Wyłącz odbiornik, włącz wyobraźnię</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– przygotowuje projekt słownej audycji radiowej, w której muzyka jest dodatkiem</li> <li>– wyjaśnia sens słów: mówić „jak do skulonej dłoni”</li> <li>– podaje typ audycji, którą można by prowadzić, mówiąc „jak do skulonej dłoni”</li> <li>– uzupełnia pomysł na fabułę jednego z odcinków telenoweli własnymi propozycjami</li> <li>– uzupełnia luki w wypowiedzi na</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wciela się w rolę reportera radiowego obecnego na otwarciu wystawy malarskiej i opisuje słuchaczom jeden z obrazów</li> <li>– przedstawia model powołania nowej rozgłośni, uzasadniając swoją propozycję w formie krótkiej rozprawki</li> <li>– układa fragment dialogu komediowego wzbogacony w wybranych miejscach o</li> </ul>

	temat wyższości radia nad telewizją pojęciami wybranymi z ramki	śmiech spoza kadru – redaguje scenariusz lub scenopis serii ujęć filmowych lub wideoklipu
<i>Reklama, czyli o sztuce namawiania</i>	– wyjaśnia, czym jest reklama – czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście – wyjaśnia, dlaczego reklama jest nieodłącznym i nieodzownym elementem współczesnej cywilizacji – wyjaśnia, na czym polega istota działań reklamowych – wymienia zalety i zagrożenia reklamy	– wymienia znane typy reklam – wypowiada się na temat mechanizmu działania reklamy – wyjaśnia, jak bronić się przed działaniem reklamy
Jan Miodek <i>Co lubię i czego nie lubię (w reklamie)</i>	– zapoznaje się z informacjami na temat Jana Miodka – czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście – podaje przykłady cech reklamy aprobowanych przez autora – cytuje zdanie, w którym autor wymienia irytujące go w reklamach błędy językowe – cytuje zdanie, w którym autor prezentuje swoją interpretację omawianej reklamy	– wymienia aspekty reklamy budzące szczególne zainteresowanie autora wypowiedzi – wyjaśnia, w jaki sposób reklama może wzbogacać język – dokonuje analizy językowej wybranych sloganów reklamowych
<i>Bądź niebanalnym copywriterem, czyli językowa zabawa w namawianie</i>	– zapoznaje się z przepisami prawnymi, które regulują działanie w sferze reklamy – przekształca hasła reklamowe tak, by nie zmieniły znaczenia i unikały naruszenia prawa – tworzy teksty reklamowe, wykorzystując cytaty literackie i przysłowia	– układa hasła reklamowe towarów, wykorzystując dwuznaczność podanych wyrazów i zwrotów – redaguje szkic scenariusza filmu reklamowego

**\*\* Zakres kształcenia językowego (Zofia Czarniecka-Rodzik *Gramatyka i stylistyka*) rozpisany na poziomy wymagań: podstawowy i ponadpodstawowy.** Wymagania podstawowe są ważne dla dalszego uczenia się przedmiotu. Powinna poradzić sobie z nimi zdecydowana większość zespołu klasowego. W zależności od stopnia sprostania tym



wymaganiom uczniowie otrzymują ocenę dopuszczającą lub dostateczną. Natomiast za opanowanie umiejętności zapisanych jako ponadpodstawowe ocenę dobrą lub bardzo dobrą.

**Uwaga!** Po podjęciu pracy z konkretnym zespołem uczniów może się okazać konieczne dokonanie pewnych przesunięć w obrębie poziomów wymagań, aby dostosować je do rzeczywistej sytuacji edukacyjnej, z jaką nauczyciel będzie miał do czynienia w danej klasie.

Treści kształcenia	Poziom wymagań		Materiał kształcenia (numery stron w podręczniku)
	Podstawowy P	Ponadpodstawowy PP	
<b>FLEKSJA</b>			
Powtórzenie wiadomości o czasowniku	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– odróżnia czasownik od innych części mowy na podstawie znaczenia i pytań</li> <li>– rozpoznaje, określa i tworzy formy osoby, liczby, czasu i rodzaju</li> <li>– rozpoznaje i tworzy formy trybu oznajmującego, rozkazującego, przypuszczającego</li> <li>– rozróżnia i tworzy czasowniki dokonane i niedokonane</li> <li>– nazywa strony czasownika</li> <li>– przekształca stronę czynną na bierną i odwrotnie</li> <li>– rozróżnia czasowniki przechodnie i nieprzechodnie</li> <li>– pisze poprawnie cząstki <i>-bym, -byś, -by</i></li> <li>– zna i stosuje zasady pisowni zakończeń czasowników w czasie przeszłym</li> </ul>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– stosuje różne formy czasownikowe w zależności od formy wypowiedzi</li> <li>– celowo stosuje różne tryby czasownika w wypowiedziach ustnych i pisemnych</li> <li>– stosuje strony czasownika w zależności od rodzaju tekstu</li> <li>– stosuje nieregularne formy czasowników</li> </ul>	s. 9–12
Niesobowe formy czasownika			s. 13–27
Bezokolicznik oraz formy zakończone na <i>-no</i> i <i>-to</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– odróżnia formy osobowe czasownika od niesobowych</li> <li>– nazywa niesobowe formy czasownika: bezokolicznik, formy zakończone na <i>-no</i> i <i>-to</i></li> <li>– rozpoznaje w tekście konstrukcje z <i>się</i></li> <li>– przekształca zdania z niesobową formą czasownika</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie stosuje w wypowiedziach bezokoliczniki, formy zakończone na <i>-no</i> i <i>-to</i> oraz konstrukcje z <i>się</i></li> <li>– świadomie stosuje niesobowe formy czasownika w wypowiedziach ustnych i</li> </ul>	s. 13–15

	<p>na zdania z formą osobową i odwrotnie</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie zapisuje zakończenia bezokoliczników -ść i -źć</li> <li>– korzysta ze słownika ortograficznego</li> <li>– sporządza instrukcję obsługi lub przepis, wykorzystując nieosobowe formy czasownika</li> </ul>	<p>pisemnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– redaguje notatkę, wykorzystując nieosobowe formy czasownika</li> </ul>	
Imiesłowy przymiotnikowe	<ul style="list-style-type: none"> <li>– odróżnia imiesłowy przymiotnikowe od innych form czasownika</li> <li>– klasyfikuje imiesłowy przymiotnikowe jako nieosobowe formy czasownika oznaczające czynność i odpowiadające na pytania przymiotnika</li> <li>– odmienia imiesłowy przymiotnikowe przez przypadki, liczby i rodzaje</li> <li>– rozróżnia imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne</li> <li>– tworzy imiesłowy przymiotnikowe</li> <li>– przekształca konstrukcje z osobową formą czasownika w konstrukcje z imiesłowem przymiotnikowym i na odwrót</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zna kryterium podziału imiesłowów przymiotnikowych na czynne i bierne</li> <li>– stosuje imiesłów przymiotnikowy w funkcji przydawki lub orzecznika</li> <li>– celowo i poprawnie stosuje imiesłowy przymiotnikowe dla osiągnięcia większej spójności tekstu</li> <li>– wnioskuje na temat fleksji imiesłowów przymiotnikowych i jej związków z przymiotnikiem</li> <li>– redaguje notatkę, wykorzystując imiesłowy przymiotnikowe</li> </ul>	s. 16–20
Imiesłowy przysłówkowe	<ul style="list-style-type: none"> <li>– odróżnia imiesłowy przysłówkowe od innych form czasownika</li> <li>– klasyfikuje imiesłowy przysłówkowe jako nieosobowe, nieodmienne formy czasownika</li> <li>– rozróżnia imiesłowy przysłówkowe współczesne i uprzednie</li> <li>– tworzy imiesłowy przysłówkowe</li> <li>– przekształca konstrukcje z osobową formą czasownika na</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wnioskuje na temat sposobu tworzenia imiesłowów przysłówkowych</li> <li>– zna kryterium podziału imiesłowów przysłówkowych na współczesne i uprzednie</li> <li>– stosuje imiesłowy przysłówkowe w funkcji okolicznika</li> <li>– wnioskuje na temat pisowni zakończeń -wszy i -wszy</li> <li>– celowo i poprawnie używa imiesłowów przysłówkowych</li> </ul>	s. 20–27

	<p>konstrukcje z imiesłowem przysłówkowym i na odwrót</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna i stosuje zasady pisowni zakończeń <i>-wszy</i> i <i>-wszy</i></li> <li>– korzysta ze słownika frazeologicznego</li> </ul>	<p>w wypowiedziach ustnych i pisemnych</p>	
<b>SKŁADNIA</b>			
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznaje zdanie jako wypowiedzenie zawierające orzeczenie wyrażone osobową formą czasownika</li> <li>– wskazuje w tekście orzeczenia</li> <li>– rozróżnia orzeczenie czasownikowe i imienne</li> <li>– rozróżnia zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte</li> <li>– rozpoznaje zdanie złożone jako wypowiedzenie zawierające co najmniej dwa orzeczenia wyrażone osobową formą czasownika</li> <li>– ze zdań pojedynczych tworzy zdania złożone</li> <li>– rozróżnia zdanie i równoważnik zdania</li> <li>– rozróżnia wypowiedzenie złożone</li> </ul>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wnioskuje na temat różnicy między zdaniem złożonym a wypowiedzeniem złożonym</li> <li>– stosuje odpowiednią interpunkcję zdania pojedynczego</li> <li>– opisuje sytuacje przedstawione na ilustracjach, używając wyłącznie zdań pojedynczych/zdań złożonych</li> </ul>	<p>s. 36–38</p>
<p>Zdanie złożone współrzędnie</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– odróżnia zdanie pojedyncze od złożonego</li> <li>– odróżnia zdanie współrzędnie złożone od podrzędnie złożonego</li> <li>– rozróżnia zdania złożone współrzędnie łączne, rozłączne, wynikowe i przeciwstawne</li> <li>– układa zdania złożone współrzędnie</li> <li>– zna zasady interpunkcji w zdaniu złożonym współrzędnie</li> <li>– przekształca zdania pojedyncze na złożone i odwrotnie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia graficznie różne rodzaje zdań złożonych współrzędnie</li> <li>– zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w zdaniu złożonym współrzędnie</li> <li>– świadomie i celowo posługuje się różnymi rodzajami zdań złożonych współrzędnie w zależności od intencji wypowiedzi</li> </ul>	<p>s. 39–48</p>
<p>Zdanie złożone z</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznaje okolicznik jako</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– definiuje zdanie złożone z</li> </ul>	<p>s. 48–59</p>

<p>podrzędnym okolicznikowym</p>	<p>część zdania określającą okoliczności czynności wyrażonej przez czasownik</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozróżnia okoliczniki miejsca, czasu, sposobu, celu, przyczyny, warunku i przyzwolenia</li> <li>– zamienia okoliczniki w zdaniu pojedynczym na zdania podrzędne okolicznikowe i odwrotnie</li> <li>– rozpoznaje w tekście zdania złożone z podrzędnym okolicznikowym</li> <li>– rozróżnia zdania złożone z podrzędnym okolicznikowym miejsca, czasu, sposobu, celu, przyczyny, warunku i przyzwolenia</li> <li>– pyta o zdanie podrzędne</li> <li>– uzupełnia zdanie podanym zdaniem podrzędnym okolicznikowym</li> <li>– układa zdania złożone z podrzędnym okolicznikowym</li> <li>– zna zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzędnym okolicznikowym</li> </ul>	<p>podrzędnym okolicznikowym</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia kryterium podziału zdań złożonych z podrzędnym okolicznikowym</li> <li>– przekształca zdania pojedyncze na złożone z podrzędnym okolicznikowym i odwrotnie, używając różnych wskaźników zespolenia</li> <li>– sporządza wykresy zdań</li> <li>– świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach różne typy zdań złożonych z podrzędnym okolicznikowym</li> <li>– zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzędnym okolicznikowym</li> </ul>	
<p>Zdanie złożone z podrzędnym przydawkowym</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznaje przydawkę jako określenie rzeczownika lub zaimka rzeczownego</li> <li>– rozróżnia przydawkę przymiotną, rzeczowną, przyimkową i liczebną</li> <li>– zamienia przydawki w zdaniu pojedynczym na zdania podrzędne przydawkowe i odwrotnie</li> <li>– rozpoznaje w tekście zdania złożone z podrzędnym przydawkowym</li> <li>– pyta o zdanie podrzędne</li> <li>– uzupełnia zdanie zdaniem podrzędnym przydawkowym</li> <li>– układa zdania złożone z</li> </ul>	<p>podrzędnym przydawkowym</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– definiuje zdanie złożone z podrzędnym przydawkowym</li> <li>– przekształca zdania pojedyncze na złożone z podrzędnym przydawkowym i odwrotnie, używając różnych wskaźników zespolenia</li> <li>– wskazuje, omawia i poprawia błędne konstrukcje dotyczące szyku wyrazów</li> <li>– sporządza wykresy zdań</li> <li>– świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach zdania złożone z podrzędnym przydawkowym dla bardziej precyzyjnego określenia cech</li> </ul>	<p>s. 59–64</p>

	<p>podrzednym przydawkowym</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– stosuje prawidłowy szyk w zdaniu złożonym z podrzednym przydawkowym w związku z pozycją określanego rzeczownika</li> <li>– zna zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzednym przydawkowym</li> </ul>	<p>osoby, rzeczy lub pojęcia</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzednym przydawkowym</li> </ul>	
<p>Zdanie złożone z podrzednym orzecznikowym</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozróżnia orzeczenia czasownikowe i imienne</li> <li>– stosuje w zdaniach orzeczenia czasownikowe i imienne</li> <li>– zamienia orzeczniki w zdaniu pojedynczym na zdania podrzedne orzecznikowe i odwrotnie</li> <li>– rozpoznaje w tekście zdanie złożone z podrzednym orzecznikowym</li> <li>– pyta o zdanie podrzedne</li> <li>– układa zdania złożone z podrzednym orzecznikowym według podanego wzoru</li> <li>– odróżnia zdanie złożone z podrzednym orzecznikowym od zdania złożonego z podrzednym przydawkowym</li> <li>– zna zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzednym orzecznikowym</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– definiuje zdanie złożone z podrzednym orzecznikowym</li> <li>– wnioskuje na temat różnic stylistycznych między zdaniem pojedynczym z orzeczeniem imiennym a zdaniem złożonym z podrzednym orzecznikowym</li> <li>– układa zdania złożone z podrzednym orzecznikowym</li> <li>– świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach zdania złożone z podrzednym orzecznikowym w celu uzyskania większej precyzji wypowiedzi</li> <li>– zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzednym orzecznikowym</li> </ul>	<p>s. 64–68</p>
<p>Zdanie złożone z podrzednym dopełnieniowym</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznaje dopełnienie jako część zdania uzupełniającą (rozwijającą) treść czasownika</li> <li>– zamienia dopełnienia w zdaniu pojedynczym na zdania podrzedne dopełnieniowe i odwrotnie</li> <li>– rozpoznaje w tekście zdanie złożone z podrzednym dopełnieniowym</li> <li>– pyta o zdanie podrzedne</li> <li>– uzupełnia zdanie zdaniem podrzednym dopełnieniowym</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– definiuje zdanie złożone z podrzednym dopełnieniowym</li> <li>– sporządza wykresy zdań</li> <li>– przekształca zdania pojedyncze na złożone z podrzednym dopełnieniowym i odwrotnie, używając różnych wskaźników zespolenia</li> <li>– świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach zdania złożone z podrzednym dopełnieniowym w</li> </ul>	<p>s. 69–71</p>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>– układa zdania złożone z podrzędnym dopełnieniowym</li> <li>– stosuje w wypowiedziach zdania złożone z podrzędnym dopełnieniowym dla podkreślenia własnego stanowiska</li> <li>– zna zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzędnym dopełnieniowym</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zależności od intencji wypowiedzi</li> <li>– zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzędnym dopełnieniowym</li> <li>– redaguje krótką recenzję, używając zdań z podrzędnym dopełnieniowym</li> </ul>	
Zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznaje w zdaniu podmiot</li> <li>– stosuje podmioty wyrażone różnymi częściami mowy</li> <li>– wskazuje zdania bezpodmiotowe</li> <li>– rozpoznaje w tekście zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym</li> <li>– pyta o zdanie podrzędne</li> <li>– uzupełnia zdanie zdaniem podrzędnym podmiotowym</li> <li>– układa zdania złożone z podrzędnym podmiotowym według podanego wzoru</li> <li>– łączy w pary zdania pojedyncze, tworząc zdania złożone z podrzędnymi podmiotowymi</li> <li>– stosuje w wypowiedziach zdania złożone z podrzędnym podmiotowym w celu wyrażenia własnej opinii</li> <li>– zna zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzędnym podmiotowym</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozróżnia podmiot gramatyczny, logiczny, domyślny, szeregowy i zbiorowy</li> <li>– używa zdań bezpodmiotowych</li> <li>– definiuje zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym</li> <li>– układa zdania złożone z podrzędnym podmiotowym</li> <li>– odróżnia zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym od zdania złożonego z podrzędnym dopełnieniowym</li> <li>– świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach zdania złożone z podrzędnym podmiotowym</li> <li>– zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzędnym podmiotowym</li> </ul>	s. 72–77
Imiesłowy równoważnik zdania	<ul style="list-style-type: none"> <li>– odróżnia imiesłowy przysłówkowe od innych form czasownika</li> <li>– rozróżnia imiesłowy przysłówkowe współczesne i uprzednie</li> <li>– tworzy imiesłowy przysłówkowe</li> <li>– rozróżnia zdanie i</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym jest <i>imiesłowy równoważnik zdania</i></li> <li>– sporządza wykresy zdań</li> <li>– układa zdania do wykresów</li> <li>– poprawia błędy składniowe w konstrukcjach z imiesłowym równoważnikiem zdania</li> </ul>	s. 78–86

	<p>równoważnik zdania</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– tworzy równoważniki zdań</li> <li>– rozpoznaje imiesłowowy</li> </ul> <p>równoważnik zdania w tekście</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zamienia pary zdań pojedynczych na wypowiedzenia z imiesłowowym</li> </ul> <p>równoważnikiem zdania</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przekształca zdania złożone podrzędnie i współrzędnie w zdania złożone z imiesłowowym</li> </ul> <p>równoważnikiem zdania i odwrotnie</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– uzupełnia zdania imiesłowowymi</li> </ul> <p>równoważnikami zdania</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– tworzy listę wskazówek dla piszących rozprawkę</li> <li>– poprawnie stosuje różne typy imiesłowowych</li> </ul> <p>równoważników zdania w wypowiedziach</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– znajduje błędy składniowe w konstrukcjach z imiesłowowym</li> </ul> <p>równoważnikiem zdania</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna zasady interpunkcji w wypowiedzeniu złożonym z imiesłowowym</li> </ul> <p>równoważnikiem zdania</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, na czym polegają błędy składniowe w konstrukcjach z imiesłowowym</li> </ul> <p>równoważnikiem zdania (zgodność podmiotów i relacja czasowa)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie, świadomie i celowo używa konstrukcji z imiesłowowym</li> </ul> <p>równoważnikiem zdania w wypowiedziach o charakterze argumentacyjnym</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje reprodukcje obrazów, używając konstrukcji z imiesłowowym</li> </ul> <p>równoważnikiem zdania</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje zwięźle wydarzenie, używając wypowiedzeń z imiesłowowym</li> </ul> <p>równoważnikiem zdania</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w wypowiedzeniu złożonym z imiesłowowym</li> </ul> <p>równoważnikiem zdania</p>	
<b>SŁOWOTWÓRSTWO</b>			
	Uczeń:	Uczeń:	

<p>Wyrazy podstawowe i pochodne</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– używa pojęć: <i>wyraz podstawowy, wyraz pochodny, formant, podstawa słowotwórcza, parafraza słowotwórcza</i></li> <li>– wyodrębnia w wyrazie pochodnym podstawę słowotwórczą i formant (typowe przykłady)</li> <li>– rozróżnia rodzaje formantów słowotwórczych: <i>przedrostek, przyrostek</i></li> <li>– tworzy wyrazy pochodne od podstawowych przez dodawanie przyrostków i przedrostków</li> <li>– tworzy wyrazy podstawowe do pochodnych</li> <li>– rozpoznaje wyrazy słowotwórczo niepodzielne</li> <li>– wskazuje w wyrazach oboczności spółgłoskowe i samogłoskowe</li> <li>– poprawnie zapisuje wyrazy pochodne, w których zachodzą oboczności spółgłoskowe i samogłoskowe</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>wyraz podstawowy, wyraz pochodny, formant, podstawa słowotwórcza, parafraza słowotwórcza</i></li> <li>– wyodrębnia w wyrazie pochodnym podstawę słowotwórczą i formant</li> <li>– rozróżnia rodzaje formantów słowotwórczych: <i>wrostek, formant zerowy</i></li> <li>– tworzy wyrazy pochodne przez dodawanie wrostków oraz użycie formantu zerowego</li> <li>– podaje parafrazę słowotwórczą wyrazu pochodnego</li> <li>– wyjaśnia pisownię wyrazów, w których zachodzą oboczności spółgłoskowe i samogłoskowe</li> <li>– stosuje różne wyrazy pochodne, oddając precyzję i bogactwo wypowiedzi</li> </ul>	<p>s. 100–107</p>
<p>Funkcje formantów słowotwórczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– używa pojęcia <i>kategoria (grupa) znaczeniowa</i></li> <li>– podaje przykłady kategorii znaczeniowych wyrazów pochodnych</li> <li>– kwalifikuje wyraz do właściwej kategorii znaczeniowej</li> <li>– tworzy wyrazy pochodne należące do wskazanej kategorii znaczeniowej</li> <li>– rozróżnia funkcje formantów słowotwórczych</li> <li>– opisuje wnętrze pokoju, używając zdrobnień</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcie <i>kategoria (grupa) znaczeniowa</i></li> <li>– rozróżnia kategorie znaczeniowe wyrazów pochodnych</li> <li>– wyjaśnia zależność między budową wyrazu a jego przynależnością do określonej kategorii znaczeniowej</li> <li>– tworzy i rozpoznaje wyrazy należące do różnych kategorii znaczeniowych</li> <li>– wyjaśnia znaczenia podanych neologizmów</li> <li>– dostrzega różnice stylistyczne między tekstami</li> <li>– świadomie i celowo używa</li> </ul>	<p>s. 108–114</p>



		wyrazów należących do różnych kategorii znaczeniowych w zależności od intencji wypowiedzi	
Rodzina wyrazów	<ul style="list-style-type: none"> <li>– używa pojęć: <i>rodzina wyrazów, rdzeń, oboczności rdzenia, wyrazy pokrewne, wyrazy bliskoznaczne</i></li> <li>– tworzy łańcuch wyrazów podstawowych i pochodnych według wzoru</li> <li>– uzupełnia wykres rodziny wyrazów</li> <li>– wyodrębnia rdzeń w rodzinie wyrazów</li> <li>– zapisuje oboczności rdzenia</li> <li>– rozróżnia wyrazy pokrewne i bliskoznaczne</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>rodzina wyrazów, rdzeń, oboczności rdzenia, wyrazy pokrewne, wyrazy bliskoznaczne</i></li> <li>– tworzy wyrazy pokrewne do podanego wyrazu</li> <li>– tworzy wykres rodziny wyrazów (drzewko derywacyjne)</li> </ul>	s. 115–118
Wyrazy złożone	<ul style="list-style-type: none"> <li>– używa pojęcia <i>wyraz złożony</i></li> <li>– rozróżnia zestawienia, zrosty, złożenia</li> <li>– podaje wyrazy podstawowe, od których utworzono wyraz złożony</li> <li>– tworzy zestawienia, złożenia i zrosty od podanych wyrazów podstawowych</li> <li>– zna zasady pisowni złożzeń (z łącznikiem i bez)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcie <i>wyraz złożony</i></li> <li>– omawia kryteria podziału wyrazów złożonych</li> <li>– rozróżnia wyrazy niepodzielne i podzielne słowotwórczo, a wśród nich złożenia, zestawienia i zrosty</li> <li>– wskazuje podstawy słowotwórcze w wyrazach złożonych</li> <li>– wyodrębnia formanty w wyrazach złożonych</li> <li>– zna i poprawnie stosuje zasady pisowni złożzeń (z łącznikiem i bez)</li> </ul>	s. 119–122
Skrótowce i skróty	<ul style="list-style-type: none"> <li>– używa pojęć: <i>skrótwce, skróty</i></li> <li>– rozróżnia literowce, głoskowce, sylabowce, skrótwce mieszane</li> <li>– zapisuje i odczytuje często stosowane skróty i skrótwce</li> <li>– zna zasady odmiany skrótwców i skróków</li> <li>– zna zasady ortograficzne</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>skrótwce, skróty</i></li> <li>– omawia kryteria podziału skrótwców na literowce, głoskowce, sylabowce, skrótwce mieszane</li> <li>– prawidłowo odmienia skrótwce i skróty</li> <li>– dostosowuje formę orzeczenia do łączącego się z</li> </ul>	s. 123–131

zapisu skrótowców – zna zasady interpunkcyjne zapisu skrótów – projektuje wizytówki, stosując przy zapisie skrótów – adresuje listy, poprawnie używając skrótów	nim skrótowca – zna i poprawnie stosuje zasady ortograficzne zapisu skrótowców – zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcyjne zapisu skrótów – używa w wypowiedziach skrótowców i skrótów, oceniając ich przydatność i zrozumiałość
--	---

### Material kontrolny zawarty w podręcznikach

	Test:	Strona:
Witold Bobiński <i>Świat w słowach i obrazach</i>	Wielkie opowieści ludzkości	60
	Świata odbicia w literaturze	110
	Groteskowy portret świata w sztuce i literaturze	138
	Literatura i życie prawdziwe	164
	Poetycka postać świata	264
	O teatrze nie tylko groteskowym	289
	Magia i sztuka ekranu	324
	Co myśleć o popkulturze?	355
Zofia Czarniecka-Rodzik <i>Gramatyka i stylistyka</i>	<b>Sprawdź, ile potrafisz</b>	
	Fleksja	28–34
	Składnia	87–98
	Słowotwórstwo	132–144

### Kryteria oceny pisemnych form wypowiedzi

Formy wypowiedzi wprowadzone (kształcone) w klasie II		
Podręcznik	Nazwa formy	Strony
Zofia Czarniecka-Rodzik <i>Gramatyka i stylistyka</i>	Charakterystyka (porównawcza)	146–150
	Opis przeżyć wewnętrznych	151–164
	Sprawozdanie	165–172
	Rozprawka	173–183
Witold Bobiński <i>Świat w słowach i obrazach</i>	Rozprawka	24–26
	Recenzja	285–288
	Wywiad	321–323

### Kryteria oceny charakterystyki postaci literackiej

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–9)*		
I	Zgodność pracy z tematem	0–1 p.

II	Przedstawienie postaci [co najmniej cztery informacje]	0–1 p.
III	Opis wyglądu zewnętrznego (sposobu mówienia, poruszania się)	0–1 p.
IV	Poprawne nazwanie i opisanie cech charakteru (usposobienia, umysłowości)	0–1 p.
V	Uzasadnienie co najmniej czterech cech charakteru [przywołanie przykładów z tekstu]	0–1 p.
VI	Zredagowanie oceny postaci [wnioski, opinie, refleksje]	0–1 p.
VII	Poprawne i uzasadnione użycie co najmniej dwóch cytatów	0–1 p.
VIII	Użycie co najmniej dwóch porównań i jednego związku frazeologicznego	0–1 p.
IX	Poprawność pracy pod względem merytorycznym	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
X	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji	0–1 p.
XI	Spójność tekstu	0–1 p.
XII	Logiczność [nie występują nieuzasadnione powtórzenia]	0–1 p.
III JĘZYK I STYL (0–4)**		
XIII	Poprawność językowa [0–3 bł. 3 p.; 4 bł. 2 p.; 5–6 bł. 1 p.; 7 bł. 0 p.]	0–3 p.
XIV	Funkcjonalność stylu [styl odpowiedni do formy wypowiedzi]	0–1 p.
IV ZAPIS (0–3)**		
XV	Poprawność ortograficzna [0 bł. 2 p.; 1 bł. 1 p.; 2 bł. 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. 2 p.; 4 bł. 1 p.; 5 bł. 0 p.]	0–2 p.
XVI	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.

\* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

\*\* Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Propozycja przeliczenia punktów na oceny:

19 p. (praca bez błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych) celujący;  
18–19 p. bardzo dobry; 17 p. dobry+; 15–16 p. dobry; 13–14 p. dostateczny+;  
11–12 p. dostateczny; 10 p. dopuszczający+; 9 p. dopuszczający;  
0–8 p. niedostateczny

***Kryteria oceny charakterystyki postaci rzeczywistej***

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–7)*		
I	Zgodność pracy z tematem	0–1 p.
II	Przedstawienie postaci [co najmniej cztery informacje]	0–1 p.
III	Opis wyglądu zewnętrznego (sposobu mówienia, poruszania się)	0–1 p.
IV	Poprawne nazwanie i opisanie cech charakteru (usposobienia, umysłowości)	0–1 p.
V	Uzasadnienie co najmniej czterech cech charakteru [np. <i>przywołanie faktów z życia charakteryzowanej postaci; analiza jej postępowania, zachowania, wypowiedzi, opinii innych osób na jej temat</i> ]	0–1 p.
VI	Zredagowanie oceny postaci [wnioski, opinie, refleksje]	0–1 p.
VII	Użycie co najmniej dwóch porównań i jednego związku frazeologicznego	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
VIII	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji	0–1 p.
IX	Spójność tekstu	0–1 p.
X	Logiczność	0–1 p.

	[nie występują nieuzasadnione powtórzenia]	
III JĘZYK I STYL (0–4)**		
XI	Poprawność językowa [0–3 bł. 3 p.; 4 bł. 2 p.; 5–6 bł. 1 p.; 7 bł. 0 p.]	0–3 p.
XII	Funkcjonalność stylu [styl odpowiedni do formy wypowiedzi]	0–1 p.
IV ZAPIS (0–3)**		
XIII	Poprawność ortograficzna [0 bł. 2 p.; 1 bł. 1 p.; 2 bł. 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. 2 p.; 4 bł. 1 p.; 5 bł. 0 p.]	0–2 p.
XIV	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.

\* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

\*\* Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Propozycja przeliczenia punktów na oceny:

17 p. (praca bez błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych) celujący;

16–17 p. bardzo dobry; 15 p. dobry+; 13–14 p. dobry; 12 p. dostateczny+;

11 p. dostateczny; 10 p. dopuszczający+; 9 p. dopuszczający;

0–8 p. niedostateczny

***Kryteria oceny charakterystyki porównawczej postaci literackich***

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–9)*		
I	Zgodność pracy z tematem	0–1 p.
II	Przedstawienie postaci [co najmniej trzy informacje o każdej z nich]	0–1 p.
III	Opis wyglądu zewnętrznego (sposobu mówienia, poruszania się)	0–1 p.
IV	Poprawne nazwanie i opisanie cech charakteru (usposobienia, umysłowości)	0–1 p.
V	Porównanie co najmniej czterech cech charakteru opisywanych postaci	0–1 p.
VI	Przywołanie co najmniej trzech przykładów z tekstu uzasadniających cechy charakteru bohaterów	0–1 p.

VII	Zredagowanie oceny postaci [wnioski, opinie, refleksje]	0–1 p.
VIII	Poprawne i uzasadnione użycie co najmniej dwóch cytatów	0–1 p.
IX	Poprawność pracy pod względem merytorycznym	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
X	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji	0–1 p.
XI	Spójność tekstu	0–1 p.
XII	Logiczność [nie występują nieuzasadnione powtórzenia]	0–1 p.
III JĘZYK I STYL (0–4)**		
XIII	Poprawność językowa [0–3 bł. 3 p.; 4 bł. 2 p.; 5–6 bł. 1 p.; 7 bł. 0 p.]	0–3 p.
XIV	Funkcjonalność stylu [styl odpowiedni do formy wypowiedzi]	0–1 p.
IV ZAPIS (0–3)**		
XV	Poprawność ortograficzna [0 bł. 2 p.; 1 bł. 1 p.; 2 bł. 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. 2 p.; 4 bł. 1 p.; 5 bł. 0 p.]	0–2 p.
XVI	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.

\* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

\*\* Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Propozycja przeliczenia punktów na oceny:

19 p. (praca bez błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych) celujący;

18–19 p. bardzo dobry; 17 p. dobry+; 15–16 p. dobry; 13–14 p. dostateczny+;

11–12 p. dostateczny; 10 p. dopuszczający+; 9 p. dopuszczający;

0–8 p. niedostateczny

***Kryteria oceny opisu przeżyć wewnętrznych w formie listu***

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
-----------------	----------	----------------

I TEMAT (0–6)*		
I	Rozwinięcie tematu	0–2 p.
II	Zastosowanie słownictwa nazywającego uczucia [co najmniej 3 przykłady]	0–1 p.
III	Zastosowanie słownictwa opisującego zewnętrzne i wewnętrzne przejawy uczuć [co najmniej 3 przykłady]	0–1 p.
IV	Użycie co najmniej dwóch porównań i jednego związku frazeologicznego	0–1 p.
V	Obecność zwrotów do adresata [co najmniej jeden poza nagłówkiem]	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
VI	Występowanie charakterystycznych elementów listu [miejsce, data, nagłówek, formuła pożegnalna, podpis]	0–1 p.
VII	Trójdzielność wypowiedzi [wstęp, rozwinięcie, zakończenie]	0–1 p.
VIII	Spójność wypowiedzi	0–1 p.
III JĘZYK (0–3)**		
IX	Poprawność językowa [0–3 bł. 3 p.; 4 bł. 2 p.; 5–6 bł. 1 p.; 7 bł. 0 p.]	0–3 p.
IV ZAPIS (0–5)**		
X	Poprawność ortograficzna [0 bł. 2 p.; 1 bł. 1 p.; 2 bł. 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. 2 p.; 4 bł. 1 p.; 5 bł. 0 p.]	0–2 p.
XI	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.
XII	Układ graficzny [właściwe rozmieszczenie elementów listu, akapity, odstępy, marginesy]	0–1 p.
XIII	Estetyka zapisu [czystość, czytelność pisma, brak skreśleń]	0–1 p.

\* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

\*\* Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Propozycja przeliczenia punktów na oceny:

17 p. (praca bez błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych) celujący;  
16–17 p. bardzo dobry; 15 p. dobry+; 13–14 p. dobry; 12 p. dostateczny+;  
11 p. dostateczny; 10 p. dopuszczający+; 9 p. dopuszczający;  
0–8 p. niedostateczny

***Kryteria oceny opisu przeżyć wewnętrznych w formie kartki z pamiętnika***

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
<b>I</b> TEMAT (0–7)*		
I	Rozwinięcie tematu	0–2 p.
II	Zastosowanie słownictwa nazywającego uczucia [co najmniej 3 przykłady]	0–1 p.
III	Zastosowanie słownictwa opisującego zewnętrzne i wewnętrzne przejawy uczuć [co najmniej 3 przykłady]	0–1 p.
IV	Użycie co najmniej dwóch porównań i jednego związku frazeologicznego	0–1 p.
V	Zapis poprzedzony datą [dzień, miesiąc, rok]	0–1 p.
VI	Stosowanie narracji pierwszoosobowej	0–1 p.
<b>II</b> KOMPOZYCJA (0–2)**		
VII	Trójdzielność wypowiedzi [wstęp, rozwinięcie, zakończenie]	0–1 p.
VIII	Spójność wypowiedzi	0–1 p.
<b>III</b> JEZYK (0–3)**		
IX	Poprawność językowa [0–3 bł. 3 p.; 4 bł. 2 p.; 5–6 bł. 1 p.; 7 bł. 0 p.]	0–3 p.
<b>IV</b> ZAPIS (0–5)**		
X	Poprawność ortograficzna [0 bł. 2 p.; 1 bł. 1 p.; 2 bł. 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. 2 p.; 4 bł. 1 p.; 5 bł. 0 p.]	0–2 p.
XI	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.
XII	Układ graficzny [właściwe rozmieszczenie elementów pamiętnika, akapity, odstępy,	0–1 p.



	marginesy]	
XIII	Estetyka zapisu [czystość, czytelność pisma, brak skreśleń]	0–1 p.

\* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

\*\* Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Propozycja przeliczenia punktów na oceny:

17 p. (praca bez błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych) celujący;

16–17 p. bardzo dobry; 15 p. dobry+; 13–14 p. dobry; 12 p. dostateczny+;

11 p. dostateczny; 10 p. dopuszczający+; 9 p. dopuszczający;

0–8 p. niedostateczny

### ***Kryteria oceny sprawozdania***

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–7)*		
I	Zgodność pracy z tematem	0–1 p.
II	Zamieszczenie informacji o przyczynie i celu opisywanych wydarzeń	0–1 p.
III	Zamieszczenie informacji o miejscu i czasie [gdzie? kiedy?]	0–1 p.
IV	Informacja o uczestnikach opisywanych wydarzeń [ich zachowanie, reakcje, wypowiedzi]	0–1 p.
V	Zrelacjonowanie faktów i wydarzeń, których autor był świadkiem lub uczestnikiem	0–1 p.
VI	Zredagowanie subiektywnej oceny z użyciem odpowiedniego słownictwa [np. <i>jestem przekonany, sadzę, moim zdaniem, według mnie, jestem pewien, bez wątplenia</i> ] – co najmniej cztery przykłady	0–1 p.
VII	Użycie słownictwa oceniającego dodatnio lub ujemnie – co najmniej cztery przykłady	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
VIII	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji	0–1 p.
IX	Spójność tekstu	0–1 p.
X	Logiczność [nie występują nieuzasadnione powtórzenia]	0–1 p.
III		

JĘZYK I STYL (0–4)**		
XI	Poprawność językowa [0–3 bł. 3 p.; 4 bł. 2 p.; 5–6 bł. 1 p.; 7 bł. 0 p.]	0–3 p.
XII	Funkcjonalność stylu [styl odpowiedni do formy wypowiedzi – jasność, rzeczowość]	0–1 p.
IV ZAPIS (0–3)**		
XIII	Poprawność ortograficzna [0 bł. 2 p.; 1 bł. 1 p.; 2 bł. 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. 2 p.; 4 bł. 1 p.; 5 bł. 0 p.]	0–2 p.
XIV	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.

\* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

\*\* Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Propozycja przeliczenia punktów na oceny:

17 p. (praca bez błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych) celujący;  
16–17 p. bardzo dobry; 15 p. dobry+; 13–14 p. dobry; 12 p. dostateczny+;  
11 p. dostateczny; 10 p. dopuszczający+; 9 p. dopuszczający;  
0–8 p. niedostateczny

### ***Kryteria oceny rozprawki***

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TREŚĆ (0–4)*		
I	Zgodność pracy z tematem	
II	Stanowisko autora wobec problemu	
III	Trafność i wnikliwość argumentacji	
IV	Logika wywodu	
II SEGMENTACJA (0–1)**		
V	Zachowany logiczny tok rozważań, segmentacja konsekwentna i celowa.	

III JĘZYK I STYL (0–3)**		
XI	Poprawność językowa [0–3 bł. 2 p.; 4 bł. 1 p.; 5 bł. I więcej 0 p.;	0–2 p.
XII	Funkcjonalność stylu [styl odpowiedni do formy wypowiedzi]	0–1 p.
IV ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA (0–2)**		
XIII	Poprawność ortograficzna [0-2 bł. 1 p.; 3 bł. i więcej 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. 1 p.; 4 bł. i więcej- 0 p.]	0–1 p.
XIV	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalne 4 błędy]	0–1 p.

\* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

\*\* Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Propozycja przeliczenia punktów na oceny:

10 p. (praca bez błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych) celujący;

9 p. bardzo dobry; 8 p. dobry; 7-6 p. dostateczny; 5-4 p. dopuszczający;

0–3 p. niedostateczny

### ***Kryteria oceny wywiadu***

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–7)*		
I	Zgodność pracy z tematem – przeprowadzenie rozmowy koncentrującej się wokół określonego zagadnienia [wywiad „dla osoby” lub „dla sprawy”]	0–1 p.
II	Trafny tytuł (zgodny z treścią pracy, ciekawy) wraz z dopowiedzeniem (np. .... – wywiad z panem Markiem Jankowskim o trudnym życiu kapitana)	0–1 p.
III	Poprawnie zredagowany lid [rzeczowy, zwięzły, mający związek z treścią wywiadu]	0–1 p.
IV	Interesujący sposób zadawania pytań [unikanie pytań zamkniętych, dopowiedzenia, komentarze, jasność, precyzja]	0–1 p.
V	Nawiązania do poprzednich wypowiedzi rozmówcy – co najmniej	0–1 p.

	dwa	
VI	Potwierdzenie autorstwa wywiadu (podpis)	0–1 p.
VII	Poprawność pracy pod względem merytorycznym	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
VIII	Trójdzielność wypowiedzi [wstęp; seria pytań i odpowiedzi; podsumowanie – uogólnienie, puenta; podziękowanie]	0–1 p.
IX	Spójność tekstu	0–1 p.
X	Logiczność [nie występują nieuzasadnione powtórzenia]	0–1 p.
III JEZYK I STYL (0–4)**		
XI	Poprawność językowa [0–3 bł. 3 p.; 4 bł. 2 p.; 5–6 bł. 1 p.; 7 bł. 0 p.]	0–3 p.
XII	Funkcjonalność stylu [styl odpowiedni do formy wypowiedzi]	0–1 p.
IV ZAPIS (0–4)**		
XIII	Poprawność ortograficzna [0 bł. 2 p.; 1 bł. 1 p.; 2 bł. 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. 2 p.; 4 bł. 1 p.; 5 bł. 0 p.]	0–2 p.
XIV	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.
XV	Poprawny zapis dialogu	0–1 p.

\* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

\*\* Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Propozycja przeliczenia punktów na oceny:

18 p. (praca bez błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych) celujący;

17–18 p. bardzo dobry; 16 p. dobry+; 14–15 p. dobry; 12–13 p. dostateczny+;

11 p. dostateczny; 10 p. dopuszczający+; 9 p. dopuszczający;

0–8 p. niedostateczny

### **Kryteria oceny wypowiedzi ustnych**

***Kryteria oceny opowiadania ustnego twórczego i odtwórczego*** – Patrz: *Przedmiotowy system oceniania dla klasy I gimnazjum*, s. 48

***Kryteria oceny przemówienia*** – Patrz: *Przedmiotowy system oceniania dla klasy I gimnazjum*, s. 48

***Zasady oceniania dyktand*** – Patrz: *Przedmiotowy system oceniania dla klasy I gimnazjum*, s. 49

***Kryteria oceny recytacji*** – Patrz: *Przedmiotowy system oceniania dla klasy I gimnazjum*, s. 49

***Kryteria oceny rysunkowych (plastycznych) konkretyzacji utworów*** – Patrz: *Przedmiotowy system oceniania dla klasy I gimnazjum*, s. 50

***Kryteria oceny realizacji określonych projektów*** – Patrz: *Przedmiotowy system oceniania dla klasy I gimnazjum*, s. 50

***Kryteria oceny współpracy w grupie w związku z realizacją konkretnych zadań*** – Patrz: *Przedmiotowy system oceniania dla klasy I gimnazjum*, s. 50